

Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla vuonna 2015

LAURA ALESTALO

Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla vuonna 2015

LAURA ALESTALO

RAPORTTEJA 25 | 2016

Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla vuonna 2015

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kansikuva: Jarkko Hovi

ISBN 978-952-314-421-7(PDF)

ISSN 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-421-7

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Alkusanat	2
Taustaa.....	3
Materiaali ja menetelmät	5
Kyselyn rakenne.....	5
Kyselyn riskit ja riskien ehkäisy	5
Kyselyn tulokset.....	7
1. Millaiset tilat viljelivät kerääjäkasveja ja miksi?	7
Tila ja viljelijätiedot	7
Kerääjäkasvilohkojen lukumäärä, ala ja sijainti	8
Syytä kerääjäkasvien viljelyyn	9
2. Mitkä olivat suosituimmat kerääjäkasvit, kylvömäärät ja menetelmät?	9
Italianraiheinä ja valkoapila kerääjäkasveista suosituimmat	10
Kylvömäärät, menetelmät ja ajankohdat.....	11
Nuoret investoivat eniten	13
3. Viljely sujui pääosin hyvin	14
Kasvukauden sääolosuhteet poikkeukselliset	14
Tuen ehtojen toteutuminen	14
Kerääjäkasvin ja pääsatokasvin välinen vaikutus toisiinsa	16
Vähän ongelmia kerääjäkasvilohkojen kasvinsuojelussa ja sadonkorjuussa	17
4. Taloudellista ja ympäristöhyötyä kerääjäkasveista.....	18
Kustannukset suhteessa maksettuihin tukeen ja muihin hyötyihin.....	19
Kasvipeitteisyys	20
Kerääjäkasvit parantavat ympäristön tilaa	21
5. Lähes kaikki aikovat jatkaa kerääjäkasvien viljelyä.....	21
Tämän hetken suunnitelmat ja kerääjäkasvin viljely tuen ja ehtojen muuttuessa	21
Moni viljelijä haluaa lisätietoa ja neuvontaa kerääjäkasveista	23
Tulosten tarkastelu	24
Lähteet.....	27
Liitteet.....	29
Liite 1. Kerääjäkasvikysely, kysymykset	
Liite 2. Kerääjäkasvikyselyn avoimet vastaukset	

Alkusanat

Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla 2015 -julkaisu esittelee kerääjäkasveista tehdyn kyselyn tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Työ kokoaa viljelijöiden kerääjäkasveihin liittyviä mielipiteitä ja toteutustapoja kerääjäkasvitoimenpiteen ensimmäisenä vuotena 2015 ohjelmakaudella 2014 - 2020. Kysely toteutettiin Uudenmaan ELY-keskuksessa tammi-helmikuussa 2016. Ylitarkastaja Irmeli Ahtela on toiminut työstä vastaavana. Julkaisun on kirjoittanut ja kyselyn toteuttanut AMK-agrologi Laura Alestalo. Kyselyn laatimisessa on avustanut Pauliina Sievänen Uudenmaan ELY-keskuksesta ja kyselyn testaamisessa on ollut mukana useita koevastaajia. Kyselyn ja raportin valmistelussa on toiminut asiantuntijana vanhempi tutkija, MMT Hannu Luonnonvarakeskuksesta. Kiitokset kaikille työhön osallistuneille sekä erityiskiitos kaikille kyselyyn vastanneille viljelijöille.

Taustaa

Kerääjäkasvien viljely on osa peltoluonnon monimuotoisuus -toimenpidettä ja Manner-Suomen maaseutuohjelman 2014-2020 ympäristösitoumusta. Kerääjäkasvien viljelyn tavoitteena on ylläpitää maan kasvukuntoa, vähentää ravinnehuuhtoumia ja eroosiota sekä lisätä luonnon monimuotoisuutta. Kerääjäkasvilla tarkoitetaan kasvustoa, joka käyttää yksivuotisen varsinaisen viljelykasvin jälkeen maahan jääviä ja viljelykasvin tähteistä tai maasta vapautuvia ravinteita. Kasvusto myös suojaa maata lisäämällä kasvipeitteisyyttä viljelykasvin sadonkorjuun jälkeen.

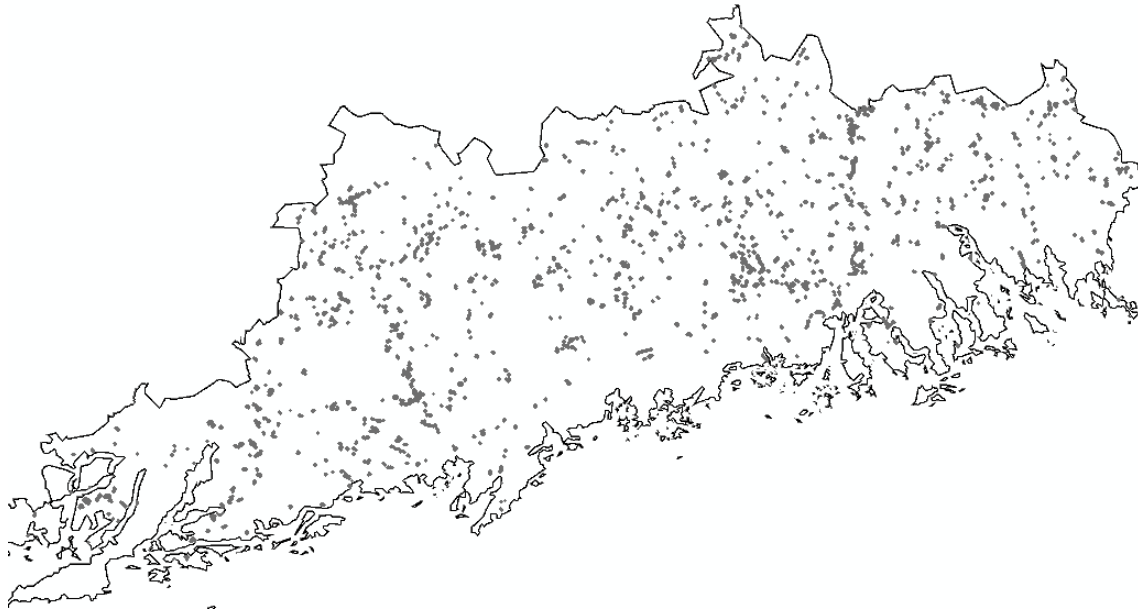
Ympäristöhyödyt riippuvat pitkälti siitä, miten kerääjäkasvien viljelyssä onnistutaan. On tärkeää saada tietoa ohjelmakauden ensimmäisen vuoden kokemuksista, kun on vielä mahdollisuus vaikuttaa tuleviin vuosiin. Kysely tehtiin osana Uudenmaan ELY-keskuksessa vuosina 2009 - 2014 toteutetun RaHa -hankkeen (Ravinnehuuhtoumien hallinta) vapaaehtoista vaikutusten seurantaa. Hankkeessa toteutettiin mm. kerääjäkasvien havaintokokeita ja viljelijöiden palaute oli hyvin positiivista.

Kerääjäkasveja viljeltiin vuonna 2015 Suomessa noin 250 000 hehtaarilla. Tiedot ovat tammikuulta 2016 ja voivat vielä tarkentua. Uudellamaalla kerääjäkasveja viljeltiin noin 25 000 hehtaarilla, mikä 14 % Uudenmaan peltoalasta (yhteensä 181 000 ha). Kerääjäkasveja viljeltiin 23 %:lla Uudenmaan maataloista (yhteensä 3 322 maatilaa).

Kerääjäkasveja viljeltiin tasaisesti koko Uudenmaan alueen pelloilla (kuva 1). Suuren suosion syynä on todennäköisesti ainakin toimenpiteen 100 euron hehtaarikorvaus. Kerääjäkasvit olivat ympäristötuen lisätoimenpiteenä myös edellisellä ohjelmakaudella. Tuki maksettiin silloin tilan jokaiselle peltohehtaarille ja se oli 13 €/ha, jos pelloista vähintään 25 % oli kerääjäkasveilla. Käytännössä tuki kerääjäkasvihehtaaria kohden oli 52 €, jos niitä oli tasan 25 % tilan pelloista. Vuonna 2014 kerääjäkasveja viljeltiin Uudellamaalla 74 maatilalla ja arviolta noin 1 800 hehtaarilla.

Julkaisua varten haastateltiin Uudenmaan ELY-keskuksen valvonnoista vastaavaa johtavaa asiantuntijaa Piia Majakalliota. Uudellamaalla kerääjäkasviloikoille jouduttiin tekemään uusintakäyntejä 20 %:lle valvotuista kerääjäkasviloista. Näillä tiloilla ei pystytty vielä alkukesällä arvioimaan kerääjäkasvuston peittävyttä. Tiloilta jouduttiin hylkäämään korvaus, jos kasvustoa ei löytynyt lohkolta uusintakäynnilläkään. Lukuja valvonnan hylkäämistä kerääjäkasvustoista ei ollut vielä saatavissa tätä raporttia kirjoitettaessa. Vuotta 2015 kiusasi poikkeuksellinen märkyys, jonka takia kerääjäkasvustojen täydellisestä peittävydestä joustettiin Mavin (Maaseutuvirasto) ohjeistuksen mukaisesti. Poikkeus koskee vain vuotta 2015.

Kuva 1. Uudenmaan keräjäkasvilohkot vuonna 2015 - Mavi ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä 1/2016

Materiaali ja menetelmät

Kerääjäkasvikysely lähetettiin niille uusmaalaisille viljelijöille, jotka olivat vuoden 2015 tukihakemuksessa valinneet kerääjäkasvitoimenpiteen ja antaneet suostumuksensa yhteystietojensa luovuttamiseksi neuvonnallisiin tarkoituksiin. Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä kyselyä varten saatiin tammikuussa 2016 yhteensä 470 viljelijän yhteystiedot. Uudellamaalla kerääjäkasveja viljeli 776 viljelijää vuonna 2015. Kysely kattoi noin 60 % Uudenmaan kerääjäkasviviljelijöistä.

Kysely toteutettiin Webropol -kyselynä, joka lähetettiin 21.1.2016 sähköpostitse 432 viljelijälle ja kirjeitse 38 viljelijälle. Vastausaikaa sähköisessä kyselyssä oli kaksi viikkoa ja postikyselyssä reilut kaksi viikkoa. Yhteensä kyselyyn saatiin 152 vastausta, mikä on 32 % kyselyn saaneista. Sähköisesti kyselyyn vastasi 136 ja kirjeitse 16 viljelijää. Seitsemän toimenpiteen perunutta/valvonnassa hylättyä viljelijää vastasi vain viimeisiin tulevaisuuden suunnitelmia koskeviin kysymyksiin.

Vastanneiden viljelijöiden joukko edustaa noin 20 prosenttia kaikista Uudenmaan kerääjäkasviviljelijöistä. Vastausten määrä kysymyksittäin vaihteli, sillä kaikki kysymykset eivät olleet pakollisia ja joihinkin kysymykseen vastaajalla oli mahdollista antaa useampi vastaus. Kyselyn tulokset on esitetty pääosin prosenttiosuoksina kuhunkin kysymykseen vastanneista.

Raportissa esitettyjen tietojen lähteenä on pääosin käytetty Maaseutuviraston maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä ja Luonnonvarakeskuksen maataloustilastot.

Kyselyn rakenne

Kyselystä pyrittiin tekemään mahdollisimman vastaajaystävällinen. Kysely jakaantuu viiteen eri aihealueeseen. Näitä ovat 1. Lohkotiedot 2. Kerääjäkasvitiedot 3. Onnistumiset ja/tai ongelmat 4. Kustannukset, kerääjäkasvituki ja muut hyödyt 5. Kerääjäkasveja koskevat tulevaisuuden mietteet.

Kysymyksiä oli yhteensä noin kolmekymmentä. Kysymykset ovat pääosin sellaisia, että niihin sai vastata ruksaamalla yhden tai useamman annetuista vaihtoehdoista. Jokaisen aihealueen perässä oli lisätietokenttä, johon vastaaja sai kirjoittaa lisätietoa ja tarkennuksia vastauksiinsa. Kyselyä testasivat etukäteen kerääjäkasvien kanssa työskennelleet ja myös viljelijät, jotka ovat kyselyn varsinaista kohderyhmää. Aikaa kyselyyn vastaamiseen arvioitiin kuluvan noin viisitoista minuuttia. Kysely on tämän julkaisun liitteenä 1 ja lisätietokenttiin annetut avoimet vastaukset liitteenä 2.

Kyselyn riskit ja riskien ehkäisy

Riskinä kyselyssä nähtiin alhainen vastausprosentti. Kyselyyn vastasi 32 % kyselyn saaneista viljelijöistä, Vastausprosenttia voidaan pitää hyvänä. Sähköpostikyselyssä jo itsessään on riskinsä. Kysely saatetaan jättää huomioimatta eikä siihen viitsitä tai ehditä vastata. Tästä syystä lähetettiin varsinaisen vastausajan päätyttyä vielä muistutusviesti ja annettiin muutama päivä lisäaikaa vastata kyselyyn. Vastaajia saatiinkin runsaasti lisää.

Säiden kannalta hankala vuosi piti useat viljelijät kiireisenä keväästä myöhäiseen syksyyn. Tästä syystä ajateltiin, että juuri nyt vuoden alussa olisi hyvä hetki toteuttaa kysely, kun edellisen kasvukausi on jo takana ja seuraavaan kasvukauteen aletaan valmistautua.

Osalle viljelijöistä ei löytynyt sähköpostiosoitetta (38 viljelijää). Tälle joukolle lähetettiin kysely kirjeitse sekä linkki julkiseen kyselyyn.

Sähköpostikyselyissä riskinä on myös vastausten luotettavuus. Kysymyksiä ei ehkä jakseta lukea, vaikka vastaaminen pyrittiin rakentamaan mahdollisimman vaivattomaksi, nopeaksi ja helpoksi. Valmiiksi annetuista vastausvaihtoehdoista ei välttämättä löydy vastaajalle sopivaa. Tätä riskiä on monen kysymyksen kohdalla kuitenkin pyritty välttämään siten, että vastaajalle on annettu mahdollisuus kirjoittaa oma vastauksensa avoimeen tekstikenttään. Vastaajalle on annettu myös mahdollisuus täydentää vastauksia jokaisen aihealueen lopussa olevassa lisätietokentässä. Riskinä kyselyssä on myös se, että kysymykset ymmärretään väärin. Riskiä on yritetty alentaa sillä, että kysely testattiin monella koehenkilöllä. Koehenkilöiltä saatujen kommenttien ja parannusehdotusten avulla kyselyä muokattiin ja näin sen toivottiin toimivan myös varsinaisessa käytössä.

Kyselyn tulokset

1. Millaiset tilat viljelivät kerääjäkasveja ja miksi?

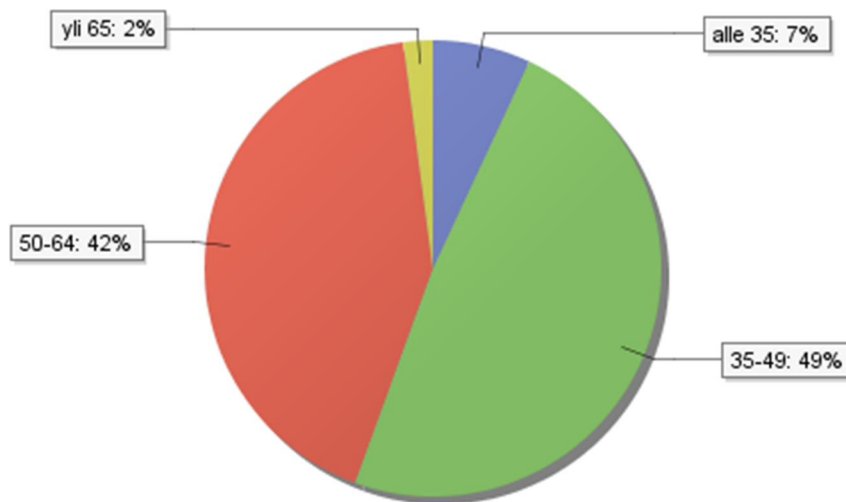
Kyselyn ensimmäisessä aihealueessa selvitettiin perustietoja tilan tuotantosuunnasta ja tilakoosta sekä viljelijän iästä ja sukupuolesta. Lisäksi kysyttiin kerääjäkasvilohkojen lukumäärää, alaa ja sijaintia. Viljelijöiltä kysyttiin myös syitä kerääjäkasvien viljelyyn ja oliko vuosi 2015 ensimmäinen kerääjäkasvien viljelyvuosi.

Tila ja viljelijätiedot

Kyselyyn vastanneista tiloista 77 % oli tavanomaisessa tuotannossa ja 23 % luomussa. Elintarviketurvallisuusviraston tilastojen mukaan vuonna 2015 Uudellamaalla oli 335 luomutilaa, joka vastaa 10 %:n osuutta kaikista tiloista. Luomutiloja oli siis suhteellisesti enemmän mukana kyselyssä.

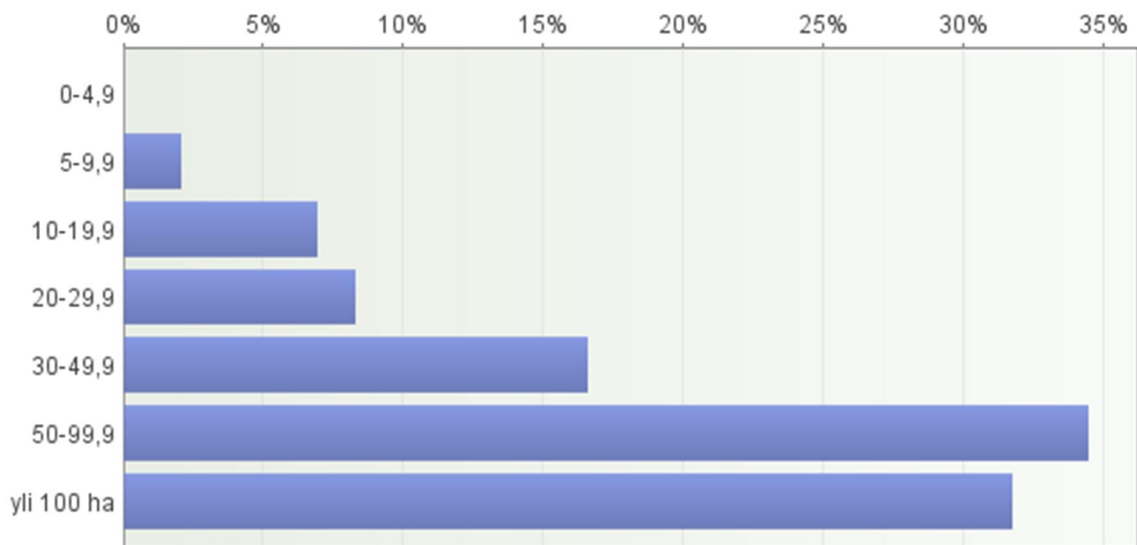
Vastaajista 91 % oli miehiä ja 9 % naisia. Jakauma vastaa koko maan viljelijäväestön sukupuolijakaumaa, sillä vuonna 2014 viljelijöistä 87 % oli miehiä ja 13 % naisia.

Kuva 2. Ikäjakauma. Vastaajien määrä 144

Kyselyyn vastanneista 56 % oli alle 50-vuotiaita (kuva 2). 66 %:lla vastaajista tilakoko oli vähintään 50 ha (kuva 3). Tilastojen mukaan vuonna 2015 kaikista Uudenmaan viljelijöistä alle 50-vuotiaita oli 39 % ja tilakoko oli vähintään 50 ha 36 %:lla viljelijöistä. Kyselyn tulosten mukaan kerääjäkasvien viljely painottui siis selvästi nuorempiin ikäluokkiin ja suuremmille tiloille kuin Uudellamaalla keskimäärin.

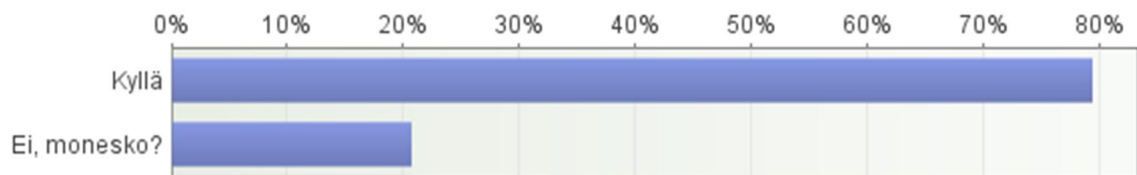
Kuva 3. Tilakoko. Vastaajien määrä 145

Kerääjäkasvilohkojen lukumäärä, ala ja sijainti

Vastaajista lähes 80 % ilmoitti viljelleensä kerääjäkasveja ensimmäisen kerran vuonna 2015 (kuva 4). Muut vastaajat olivat aiemmin viljelleet kerääjäkasveja keskimäärin kuusi vuotta, vaihteluväli oli 2 - 20 vuotta. Luomutilalliset olivat tavanomaisia tiloja useammin harjoittaneet kerääjäkasvin viljelyä jo ennen vuotta 2015, vastausten perusteella keskimäärin yhdeksän vuotta.

Kuva 4. Oliko vuosi 2015 ensimmäinen vuosi kun viljelitte kerääjäkasvia? Vastaajien määrä 145

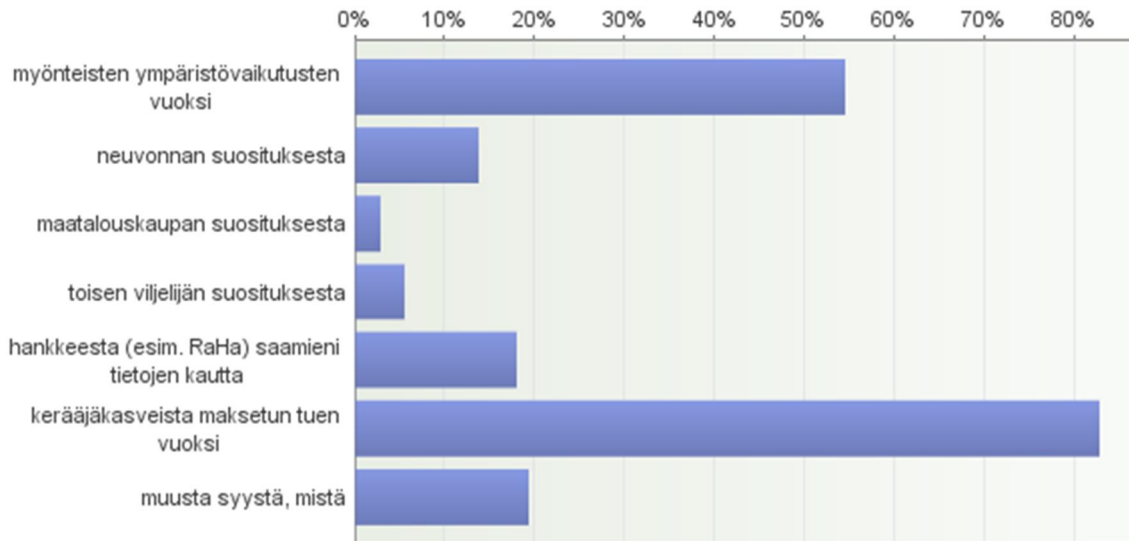

Kyselyyn osallistuneilla viljelijöillä oli keskimäärin 6 kasvulohkoa ja 25 hehtaaria kerääjäkasvilla. Vaihteluväli oli tässäkin suurta, osa viljelijöistä oli kylvänyt kerääjäkasvia vain yhdelle hehtaarille ja osa todennäköisesti kaikille lohkoilleen. Keskimääräinen kerääjäkasviala kaikilla Uudenmaan viljelijöillä (776 viljelijää) oli 32 ha.

Vastaajista 38 % ilmoitti, että kerääjäkasvilohkoista yksi tai useampi rajautuu valtaojaan, puroon tai vesistöön. Toisaalta 31 % ilmoitti, ettei mikään lohkoista rajoitu näihin.

Syitä kerääjäkasvien viljelyyn

Kuva 5. Miten päädyitte viljelemään kerääjäkasveja? Vastaajien määrä 145

Kerääjäkasveista maksettu tuki houkutteli 83 % vastaajista kerääjäkasvien viljelyyn. Yli puolet vastaajista ilmoitti myönteisten ympäristövaikutusten olleen syynä kerääjäkasvien viljelyyn. RaHa -hankkeesta saatu tieto mainittiin syyksi 19 % vastauksista. Avoimista vastauksista kävi ilmi, että vastaajien joukossa oli myös RaHa- hankkeessa mukana olleita viljelijöitä. Luomutilallisten ja tavanomaisten tilojen syyt kerääjäkasvin viljelyyn eivät juuri eronneet toisistaan, tosin luomuviljelijät olivat selvästi useammin päätyneet kerääjäkasvin viljelyyn toisen viljelijän suosituksesta.

Avoimissa vastauksissa maan rakenteen parantaminen oli usein syynä kerääjäkasvien viljelyyn. Viljelijöiden mukaan kerääjäkasvikasvustot voitiin hyödyntää riistaruokinnassa syystalvella myös sellaisilla lohkoilla, joita ei muussa tapauksessa riistapelloksi käytettäisi. Pienien alle 20 hehtaarin tilojen avoimista vastauksista tuli ilmi, että kerääjäkasvin viljelyllä haettiin säästöjä esimerkiksi kasvinsuojeluainekustannuksiin. Isojen yli 100 ha tilojen avoimissa vastauksissa mainittiin taas eritoten lisähyötyjen hakeminen maanparannuksessa. Vastaajalla oli mahdollista valita tässä kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

2. Mitkä olivat suosituimmat kerääjäkasvit, kylvömäärät ja menetelmät?

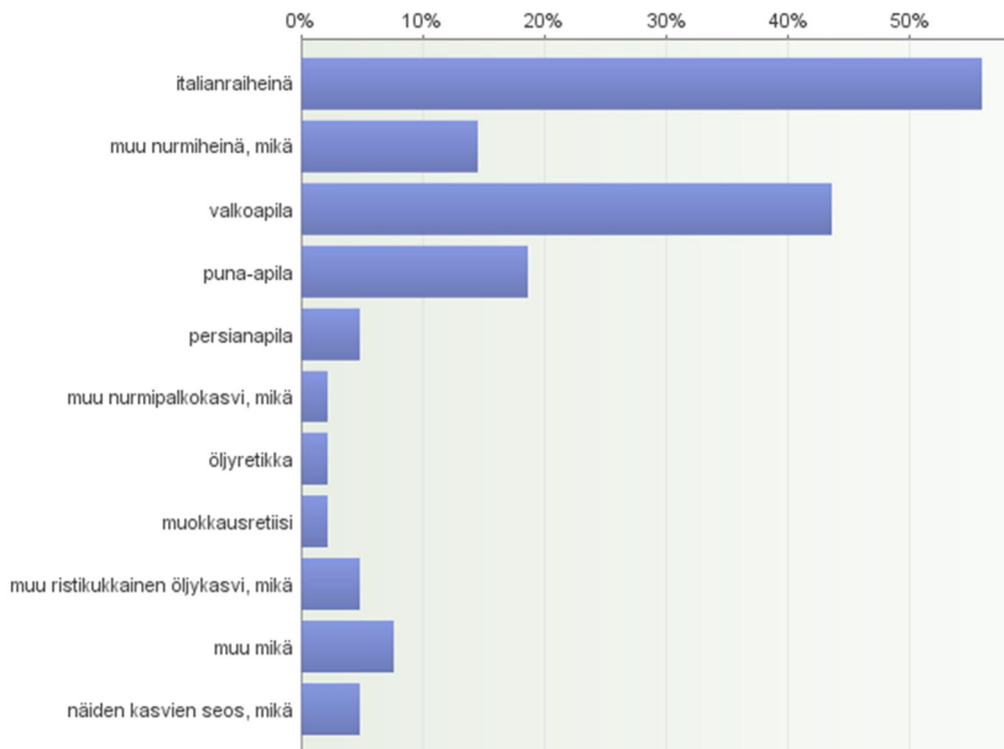
Toinen aihealue sisälsi kysymyksiä pääsatokasveista sekä valituista kerääjäkasveista. Valitusta kerääjäkasvista haluttiin tietää, miksi juuri tähän kerääjäkasviin päädyttiin ja millainen oli käytetyn kerääjäkasvin / kerääjäkasvien kylvömäärä, miten kylvömäärään oli päädytty, millainen oli käytetty kylvömenetelmä ja milloin kylvö tehtiin. Lisäksi kysyttiin, jouduttiinko kerääjäkasvin kylvön mahdollistamiseksi tekemään investointeja.

Italianraiheinä ja valkoapila kerääjäkasveista suosituimmat

Kyselyn perusteella yleisin yhdistelmä oli italianraiheinä kevätvehnän alla.

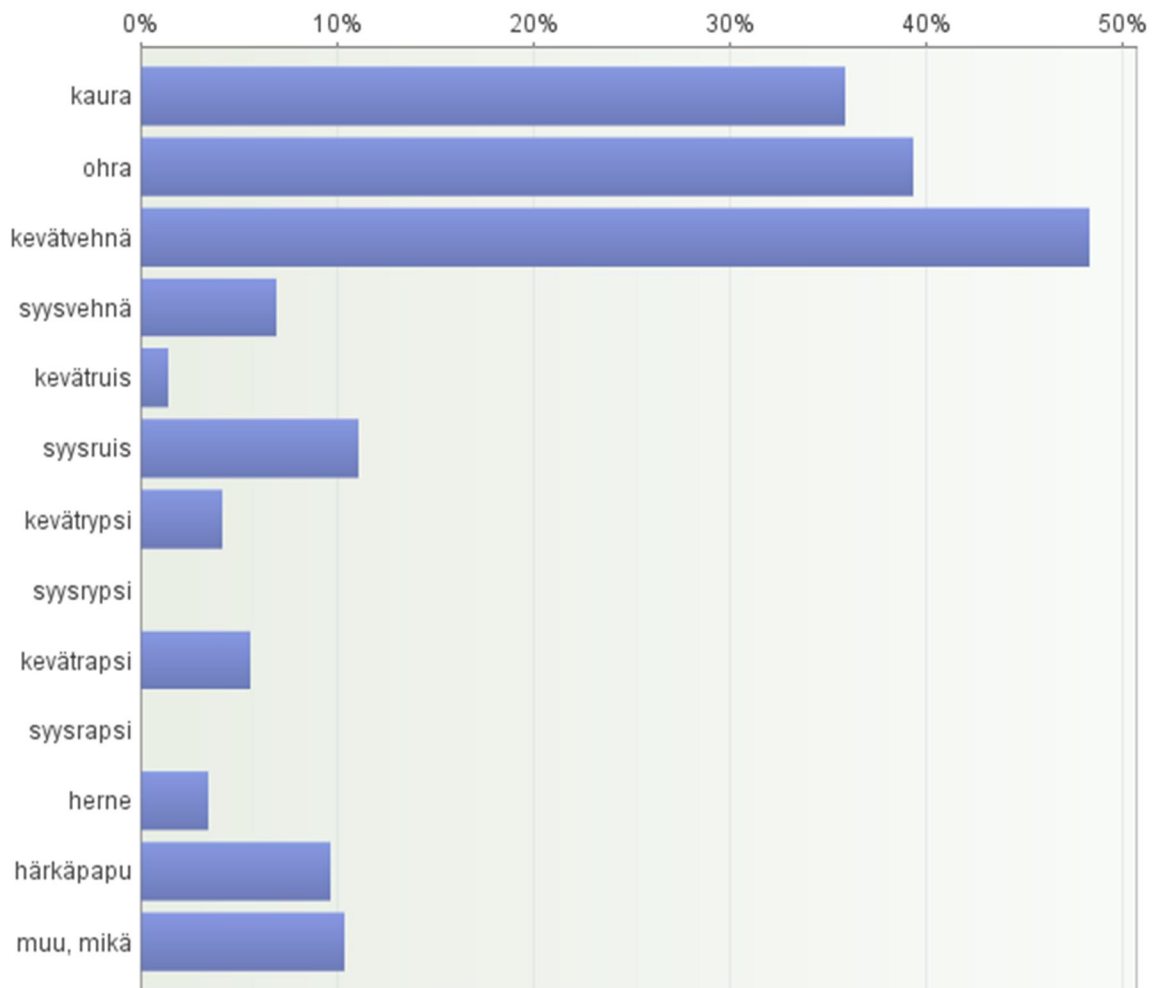
Vastaajista oli italianraiheinän viljelijöitä 56 prosenttia ja valkoapilan 43 prosenttia (kuva 6). Seuraavaksi eniten käytettiin puna-apilaa (19 %) ja muita nurmiheiniä (14 %), eritoten timoteita, englanninraiheinää sekä ruokonataa. Vähemmän käytettyjä olivat persianapila (5 %), muut ristikukkaiset öljykasvit (5 %), muut nurmipalkokasvit (2 %), öljyretikka (2 %) ja muokkausretiisi (2 %).

Kuva 6. Tilalla käytetyt kerääjäkasvit. Vastaajien määrä 145

Tavanomaisessa ja luomuviljelyssä italianraiheinä oli käytetyin kerääjäkasvi. Luomuviljelyssä suosittiin valko- ja puna-apilaa enemmän kuin tavanomaisilla tiloilla. Pienet alle 20 hehtaarin tilat suosivat enemmän valko- ja puna-apilaa kuin italianraiheinää. Isoilla yli 100 ha tiloilla suosituimmat kerääjäkasvilajit olivat italianraiheinä (60 %) ja valko-apila (55 %). Vastaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Kuva 7. Pääsatokasvit (kerääjäkasvilohkoille ilmoitetut kasvit). Vastaajien määrä 145

Suosituimmat pääsatokasvit kerääjäkasvilohkoilla olivat kevätvehnä, ohra ja kaura (kuva 7). 11 % vastaajista ilmoitti kylväneensä kerääjäkasveja, kun pääsatokasvina oli syysruis. Noin joka kymmenes ilmoitti kylväneensä kerääjäkasvin härkäpavun yhteyteen. Muita kasveja ilmoitti alle kymmenen prosenttia vastaajista. Harvinaisimmat pääkasvit olivat tattari ja pellava. Syksyllä kylvettävistä kasveista rypsilä ja rapsille ei ilmoitettu ollenkaan kerääjäkasvia. Luomutiloilla suosituin pääsatokasvi oli kaura. Luomutilallisista 53 % viljeli kauralla kerääjäkasvia, vastaavasti tavanomaisista viljelijöistä 31 %. Kevätvehnä oli suosituin pääsatokasvi tavanomaisessa viljelyssä. Kevätvehnää viljeli kerääjäkasvilla tavanomaisista tiloista 57 % ja vastaavasti luomutiloista 21 %. Alle 35-vuotiaiden viljelijöiden joukossa suosituin pääsatokasvi oli kaura ja ohra. Vastajailla oli mahdollista valita tässä kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Kylvömäärät, menetelmät ja ajankohdat

Kylvömäärät olivat suosituksia pienempiä. Suosuinta kerääjäkasvia, italianraiheinää kylvettiin useimmiten 3-4 kg/ha erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä viljelykasvin kylvön yhteydessä tai heti kylvön jälkeen.

Tukiehdot eivät määritelleet kerääjäkasvien kylvösiemenmääriä, mutta esimerkiksi maaseutuverkoston esitteessä annettiin suosituksia kylvömääristä. Vastauksista kävi ilmi, että kylvösiemenmäärät olivat suosituksia

alhaisemmat (taulukko 1). Italianraiheinällä yleisimmin käytetty siemenmäärä oli 3-4 kg / ha, muilla nurmiheinillä (mm. timotei, englanninraiheinä sekä ruokonata) joko 3-4 kg/ha tai 7-8 kg/ha. Valkopilaa oli kylvetty 1-2 kg/ha ja puna-apilaa 3-4 kg / ha.

Taulukko 1. Kerääjäkasvien kylvösiemenmäärä (vastausmäärät prosentteina) ja suositus (kg/ha). Vastaajien määrä 144

	1-2 kg/ha	3-4 kg/ha	5-6 kg/ha	7-8 kg/ha	9-10 kg/ha	11- 12kg/h a	yli 12 kg/ha	Suositus kg/ha ¹⁾
Italianraiheinä	5	38	25	18	7	7		7-10
Muu nurmiheinä	17	25	13	25	13		8	
Valkoapila	46	43	10					2-6
Puna-apila	24	36	20	12	8			
Persianapila	20	40	20	20				4-10

¹⁾ Maaseutuverkoston esite 1/2015: Pellon käytön vaihtoehtoja.

Viljelijöistä 38 % ilmoitti päätyneensä käyttämäänsä siemenmäärään ohjeista / esitteistä saadun tiedon perusteella. Toisaalta 33 % vastaajista ilmoitti, että päätös kylvömäärästä perustui myös omaan arvioon. Ehkä tietoa oli katsottu ohjeista ja esitteistä, mutta päädytty omaan arvioon kokemusten perusteella tai taloudellisista syistä. Lähes 30 % vastaajista ilmoitti päätyneensä siemenmäärään neuvonnan suosituksesta ja noin 20 % maatalouskaupan suosituksesta sekä 20 % pääsatokasvin kilpailuvaikutuksen välttämiseksi. Tässä kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Vastauksia keräsivät tasaisesti myös seuraavat vastausvaihtoehdot: toisen viljelijän suosituksesta (14 %), hankkeesta esim. RaHa- hankkeesta saatujen tietojen perusteella (11 %), taloudelliset syyt (12 %) ja muut syyt (10 %). Muita syitä olivat muun muassa oma siemen, omat kokemukset, urakoitsijan päätös ja kylvölaitteen säätömahdollisuudet ja ominaisuudet. Luomussa kylvömäärä perustui eniten omaan arvioon, kun taas tavanomaisessa viljelyssä tieto oli peräisin ohjeista ja esitteistä.

Taulukko 2. Kerääjäkasvin kylvömenetelmä /prosenttia vastaajista. Vastaajien määrä 145

kylvölannoittimeen liitetyllä heinäsiemenlaitteella	35 %
kylvökoneella vantaiden kautta	14 %
kylvö erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä	52 %
muu menetelmä?	7 %

Kylvömenetelmistä suosituin oli kylvö erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä (taulukko 2). Tämän menetelmän ilmoitti vastaajista 52 prosenttia. Paljon kylvöjä tehtiin myös kylvölannoittimeen liitetyllä heinäsiemenlaitteella (35 %). Vastaajista vain 14 % ilmoitti kylvön tapahtuneen kylvökoneella vantaiden kautta ja muulla menetelmällä 7 %. Avoimissa vastauksissa mainittiin rikkaakeeseen liitetty levitin. Kylvömenetelmänä pienet, alle 20 hehtaarin tilat suosivat eniten kylvölannoittimeen liitettyä heinäsiemenlaitetta (44

%) ja isot yli 100 hehtaarin tilat kylvöä erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä (57 %). Vastaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

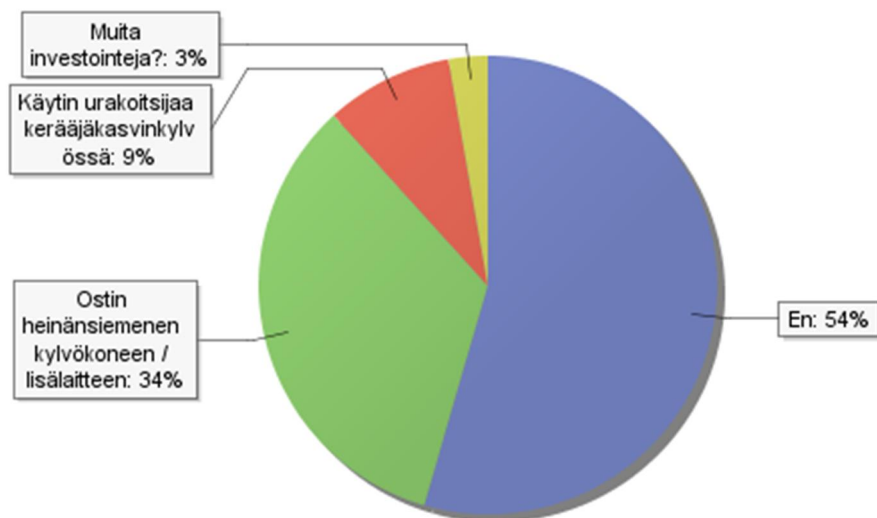
Taulukko 3. Kerääjäkasvin kylvöajankohta / prosenttia vastaajista. Vastaajien määrä 145

viljelykasvin kylvön yhteydessä / heti kylvön jälkeen	61 %
viljan orasvaiheessa esimerkiksi rikkakasviäestyksen yhteydessä	14 %
kasvinsuojeluinertokäytön yhteydessä	10 %
viljelykasvin korjuun jälkeen tai hieman ennen korjuuta, kuitenkin viimeistään 15.8.	13 %
muuna ajankohtana?	12 %

Vastaajista 61 % ilmoitti kylvön tapahtuneen viljelykasvin kylvön yhteydessä tai heti kylvön jälkeen (taulukko 3). Muita ajankohtia hyödynnettiin selvästi vähemmän, joskin tasaisesti. Muina ajankohtina mainittiin avoimissa vastauksissa etenkin kasvinsuojeluinertokäytön jälkeinen ajankohta.

Nuoret investoivat eniten

Kuva 8. Jouduitteko tekemään investointeja kerääjäkasvin kylvön mahdollistamiseksi. Vastaajien määrä 145

Vastaajista suurin osa (54 %) ei joutunut tekemään investointeja kerääjäkasvin kylvön takia, kuitenkin 34 % osti heinänsiemenen kylvökoneen tai lisälaitteen (kuva 8). Vastaajista 9 % käytti urakoitsijaa ja 3 % teki muita investointeja. Avoimissa vastauksissa muiksi investoinneiksi mainittiin muun muassa kylvökoneen vuokraaminen. Nuorista alle 35-vuotiaista viljelijöistä puolet oli tehnyt investointeja kerääjäkasvin viljelyn mahdollistamiseksi. Useimmat nuorista viljelijöistä ilmoittivat ostaneensa heinänsiemenkylvökoneen tai lisälaitteen. Vastaavasti yli 65-vuotiaat eivät olleet tehneet investointeja.

3. Viljely sujui pääosin hyvin

Kolmannessa aihealueessa käsiteltiin kerääjäkasvin viljelyyn liittyviä onnistumisia ja ongelmia. Ensimmäisenä kysyttiin, miten viljelijät onnistuivat peittävän ja kattavan kasvuston aikaansaamisessa ja oliko kasvustoissa eroja eri viljelykasveilla. Viljelijältä kysyttiin myös arviota siitä vaikuttiko kerääjäkasvin kasvu pääsatokasvin kasvuun tai toisinpäin. Osiossa kysyttiin lisäksi vaikeuttiko kerääjäkasvi kasvinsuojelua tai sadonkorjuuta, Tässä osiossa tulee huomioida, että vastaukset perustuivat pitkälti viljelijän omaan näkemykseen ja arvioon.

Kasvukauden sääolosuhteet poikkeukselliset

Kerääjäkasvin ja pääsatokasvin onnistumisia ja epäonnistumisia arvioitaessa on otettava huomioon myös muut tekijät. Yksi merkittävä ilmiö kasvukautena 2015 olivat poikkeukselliset sääolosuhteet. Märkyys ja säiden aiheuttama epävakaus painottuivat viljelijöiden avoimissa vastauksissa. Märkä kevät teki etenkin kylvöistä haasteellisen. Vastaajista 35 % oli sitä mieltä, että tilalla oli keskimääräinen satovuosi, pääpaino vastauksista kuitenkin kallistui keskimääräistä heikomman satovuoden kannalle. Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan esimerkiksi kevätvehnäsatoa saatiin vuonna 2015 keskimäärin 3 780 kg/ha eli lähes saman verran kuin vuonna 2014 (3 870 kg/ha).

Tuen ehtojen toteutuminen

Suurin osa viljelijöistä arvioi kerääjäkasvikasvuston olleen peittävä ja taimitiheyden sopiva.

Hakuoppaassa 2015 oli määritelty mitä kasveja kerääjäkasvina voitiin käyttää, milloin kerääjäkasvi tulee kylvää ja milloin kasvuston voi päättää (kuva 9). Tuen ehtona oli peittävän, koko kasvulohkon kattavan kasvuston aikaansaaminen.

a) Kerääjäkasvilla tarkoitetaan kasvustoa, joka käyttää yksivuotisen varsinaisen viljelykasvin jälkeen maahan jääviä ja viljelykasvin tähteistä tai maasta vapautuvia ravinteita. Kasvusto myös suojaa maata lisäämällä kasvipeitteisyyttä viljelykasvin sadonkorjuun jälkeen.

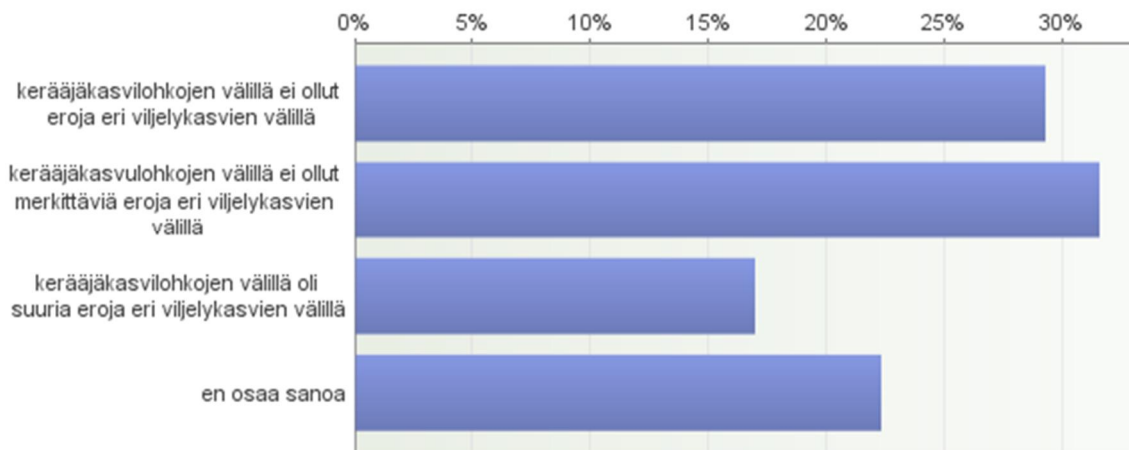
Voit kylvää kerääjäkasvin:

- viljelykasvin aluskasviksi kylvön yhteydessä;
- viimeistään viljan orasvaiheessa esimerkiksi rikkakasviäestyksen yhteydessä; tai
- viljelykasvin korjuun jälkeen tai hieman ennen korjuuta, kuitenkin viimeistään 15.8.

Kerääjäkasvi voi olla italianraiheinä tai muu nurmiheinä, apila tai muu nurmipalkokasvi, öljyretikka, muokkausretiisi tai muu ristikukkainen öljykasvi tai näiden kasvien seos. Viljaa voi käyttää varhaisperunan tai varhaisvihannesten kerääjäkasvina. Kasvustoa on oltava peittävästi kauttaaltaan koko kasvulohkolla. Kerääjäkasvin avulla et voi perustaa monivuotista nurmea, viherlannoitusnurmea tai seuraavan vuoden viljelykasvia. Kasvuston voit muokata tai kyntää aikaisintaan 1.10. Kerääjäkasvikasvuston voit päättää kemiallisesti aikaisintaan 15.9.

Yli puolet (57 %) vastaajista koki, että kerääjäkasvi peitti 100 % kasvulohkon alasta. Vastaajista 32 % koki, että kerääjäkasvi peitti yli puolet alasta ja 10 % arvioi, että kerääjäkasvi peitti puolet alasta. Kolme prosenttia vastasi, että kerääjäkasvi ei taimettunut lainkaan ja 6 % vastasi, että kerääjäkasvilohkolla oli muita ongelmia (esimerkiksi pellon kuivatuksessa tai maan rakenteessa), jotka vaikuttivat kerääjäkasvin onnistumiseen. Pienet alle 20 hehtaarin tilat arvioivat harvemmin kasvuston 100 % peittäväksi kuin isot yli 100 hehtaarin tilat. Maatilat kokivat siemenmäärän ja taimitiheyden sopivaksi. Kaikista vastaajista 68 % ilmoitti kerääjäkasvin taimitiheyden olleen sopiva ja vain 21 % ilmoitti, että taimitiheys oli riittämätön. Vastaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Kuva 10. Kerääjäkasvikasvustojen välinen ero eri viljelykasveilla. Vastaajien määrä 130

Vastaajista 32 % koki, ettei kerääjäkasvien kasvussa ollut merkittäviä viljelykasvista johtuvia eroja. Samoin kolmannes vastaajista eli 29% koki, ettei kerääjäkasvilohekkojen välillä ollut viljelykasvista johtuvia eroja. 17 % puolestaan koki, että kerääjäkasvustojen erot olivat suuria viljelykasvista johtuen (kuva 10). Avoimissa vastauksissa oli annettu paljon tarkennuksia kerääjäkasvilohekkojen välisistä eroista. Kommenteista esiin nousi seuraavia päätelmiä;

"Kevättrypsillä pienikin heinänsiemenen määrä tuotti suhteellisen rehevän kasvuston, koska rypsi pudottaa lehtensä jo melko aikaisin ja maan pinnalle saadaan paremmin valoa. Ei ole tarvetta nostaa siemenmäärää."

"Kasvulohkon maalajilla oli huomattava merkitys italian raiheinän kasvuun. Savimailla raiheinä oli heikkoa."

"Aikaisin puiduissa syysviljoissa kerääjäkasvi onnistui parhaiten. Kauralla heikoissa paikoissa kasvoi hyvin. Vehnällä tasaisen harvaa. Härkäpavulla kasvoi vain aukkopaikoissa. Rapsissa ei sitäkään. Kaikki tehty pintaleivityksenä kasvinsuojelutyön jälkeen."

"Rypsillä kerääjäkasvi taimettui tasaisemmin ja muodosti voimakkaamman kasvuston, koska ne kylvettiin samanaikaisesti, eikä rypsi siten ehtinyt varjostamaan aluskasvia. Myös kylvötapa saattoi olla varmempi kuin kauralla, joka oli jo orastunut, kun aluskasvi kylvettiin pintaan kevyellä multauksella"

"Kaurakasvustossa valkoapila kasvoi hyvin, mutta rypsin aluskasvina suorastaan liikaa kun oli kostea kesä. Jos olisi ollut lakoa, niin puinti ei olisi onnistunut."

Kaikki avoimet vastaukset ovat luettavissa liitteestä 2.

Kerääjäkasvin ja pääsatokasvin välinen vaikutus toisiinsa

Suurin osa viljelijöistä (76 %) oli sitä mieltä, ettei kerääjäkasvin kasvulla ollut vaikutusta pääsatokasvin kasvuun. Lopuista vastaajista enemmistö oli sitä mieltä, että kerääjäkasvin kasvu vähensi ainakin jossain määrin pääsatokasvin kasvua. Avoimessa kommenttikentässä viljelijät olivat tarkentaneet vastauksiaan ja kertoivat positiivisina puolina kerääjäkasvin auttaneen vähentämään rikkakasveja, kasvuston suojanneen

maata ja käyttäneen kosteutta märkänä kasvukautena ja lisänneen pääsatokasvin kasvua, tosin vasta muutamana vuoden jälkeen. Negatiivisina puolina viljelijät kertoivat kerääjäkasvin useasti vieneen ravinteita ja kasvutilaa.

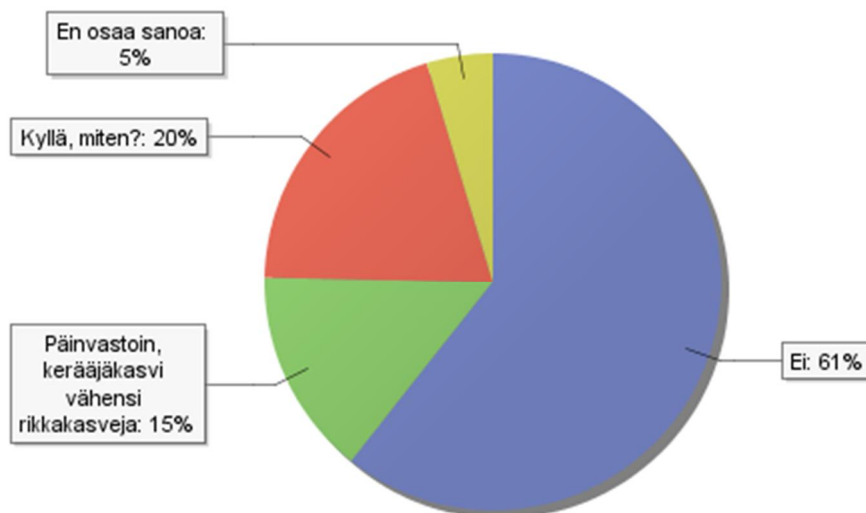
Edeltävä kysymys aseteltiin myös toisinpäin, eli arveltiin pääsatokasvin kasvun vaikuttaneen kerääjäkasvin kasvuun. Tässä myös suuri osa viljelijöistä (49 %) oli sitä mieltä, että pääsatokasvin kasvulla ei ollut vaikutusta kerääjäkasvin kasvuun. Pääpaino oli vastauksissa kuitenkin sillä puolen, että pääsatokasvin kasvu vähensi kerääjäkasvin kasvua. Pääperusteluna tälle viljelijät kertoivat avoimissa vastauksissa, että pääsatokasvin varjostus heikensi kerääjäkasvin kasvua ja kerääjäkasvi kasvoi hyvin ainoastaan aukkopaikoissa.

Kaikki avoimet vastaukset ovat luettavissa julkaisun liitteestä 2.

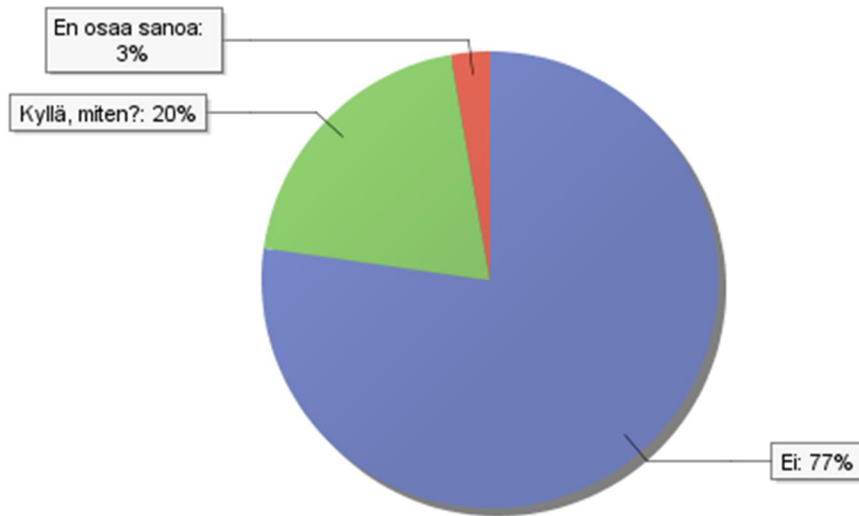
Vähän ongelmia kerääjäkasvilohkojen kasvinsuojelussa ja sadonkorjuussa

Viljelijöistä reilusti yli puolet oli sitä mieltä, että kerääjäkasvi ei vaikeuttanut kasvinsuojelua (kuva 11). Vastaaajista 15 %:n mielestä kerääjäkasvi jopa vähensi rikkakasveja. Kasvinsuojeluainevalikoiman rajoittumista pidettiin syynä kasvinsuojelun vaikeutumiseen. Kommentteihin oli jopa kirjattu, että torjunta kävi mahdottomaksi. Luomutilallisista lähes puolet koki kerääjäkasvin vähentävän rikkakasveja, tavanomaisista tiloista vain 6 %. Vastaaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Kuva 11. Vaikeuttiko kerääjäkasvi kasvinsuojelua? Vastaaajien määrä 143.

Kuva 12. Vaikeuttiko kerääjäkasvi sadonkorjuuta? Vastaajien määrä 144.

Vastaajista 77 % oli sitä mieltä, että kerääjäkasvi ei vaikeuttanut sadonkorjuuta, 3 % ei osannut sanoa kantaansa ja 20 % ilmoitti, että kerääjäkasvi vaikeutti sadonkorjuuta (kuva 12). Avoimissa vastauksissa oli kuitenkin lueteltu painavia syitä siihen, miksi kerääjäkasvi oli vaikeuttanut sadonkorjuuta. Vastauksissa kerrottiin kerääjäkasvin kasvaneen pääsatokasvin ohitse, lisänneen kosteutta, kasvimassan tehneen tukkeumia ja lakopuinnin vaikeutuneen.

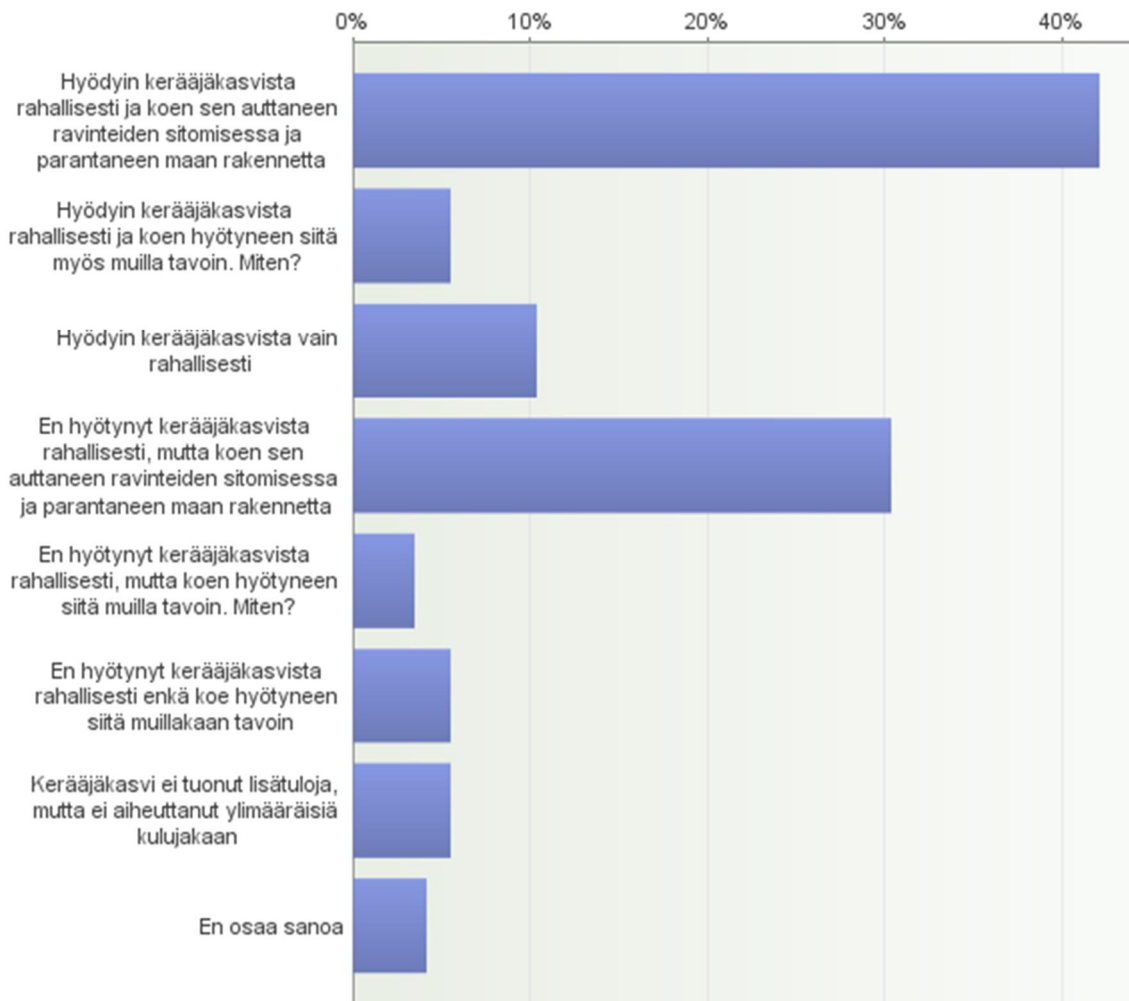
4. Taloudellista ja ympäristöhyötyä kerääjäkasveista

Neljännessä aihealueessa pyydettiin ensiksi arvioimaan kerääjäkasveista aiheutuneita kustannuksia suhteessa saatuun korvaukseen ja muihin hyötyihin. Seuraavaksi kysyttiin kerääjäkasvilohkojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden määrää ja kasvuston lopettamistapoja. Viimeiseksi kysyttiin viljelijöiden arviota kerääjäkasvien ympäristövaikutuksista.

Kustannukset suhteessa maksettuun tukeen ja muihin hyötyihin

Enemmistö vastaajista koki saavansa kerääjäkasveista rahallisen hyödyn lisäksi myös muita hyötyjä.

Kuva 13. Miten arvioitte kerääjäkasvin kylvökustannukset ja mahdolliset muut kustannukset suhteessa maksettuun tukeen ja muihin hyötyihin vuonna 2015? Vastaajien määrä 145

Vastaajista 42 % hyötyi kerääjäkasvista rahallisesti ja koki sen myös auttaneen ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta (kuva 13). Toisaalta 30 % koki, ettei hyötynyt kerääjäkasvista rahallisesti, mutta koki kerääjäkasvin auttaneen ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta. Ympäristöhyödyt olivat siis mukana kummassakin eniten vastauksia keränneessä vaihtoehdossa. Vastaajista vain 10 % oli sitä mieltä, että hyötyi kerääjäkasveista vain rahallisesti. Enemmistö (56 %) pienistä, alle 20 hehtaarin tiloista ilmoitti, ettei hyötynyt kerääjäkasvista rahallisesti, mutta koki sen auttaneen ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta. Tämä on sinänsä ymmärrettävää, sillä isompi pinta-ala tasaisi kustannuksia. Arviota vahvistaa se, että yli 100 ha tiloista 41 % oli sitä mieltä, että he hyöttyivät kerääjäkasvista rahallisesti ja kokivat sen auttaneen myös ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta. Tuotantotavalla ei näyttänyt olleen vaikutusta siihen, hyödyttiinkö kerääjäkasvista lähinnä rahallisesti vai myös muilla tavoin. Avoimissa vastauksissa viljelijät kertoivat tarkemmin kokemistaan muista hyödyistä. Näitä olivat etenkin riistavaikutus sekä rikkakasvin väheneminen. Vastaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Kasvipeitteisyys

Suurin osa viljelijöistä säilytti ainakin pienen osan kerääjäkasvilohkoista kasvipeitteisenä talven yli (taulukko 4). 38 % vastaajista ei säilyttänyt yhtäkään lohkoa kasvipeitteisenä ja 26 % vastaajista kaikki lohkot. Kerääjäkasveista saa parhaimman hyödyn irti säilyttämällä lohkot myöhäiseen syksyyn tai kevääseen asti. Ehdot eivät kuitenkaan edellyttäneet kasvustojen säilyttämistä talven ylitse.

Taulukko 4. Säilytettekö kerääjäkasvilohkon / lohkot kasvipeitteisenä talven ylitse? Vastaajien määrä 145

Kyllä, kaikki lohkot	26 %
Kyllä, yli puolet kerääjäkasvilohkoista	11 %
Kyllä, noin puolet kerääjäkasvilohkoista	10 %
Kyllä, pienen osan kerääjäkasvilohkoista	14 %
En yhtäkään	38 %

Luomutilalliset muokkasivat kerääjäkasvilohkoja vähemmän kuin tavanomaisten tilojen viljelijät. Luomutilallisista puolet ilmoitti, ettei muokannut yhtään kerääjäkasvilohkoa, kun vastaavasti 34 % tavanomaisista tiloista jätti kerääjäkasvilohkot muokkaamatta. Kyselyssä ei tarkennettu vaikuttiko kerääjäkasvi kasvuston päättämiseen tai päättämistapaan.

Valtaosa (68 %) kerääjäkasvikasvustonsa päättäneistä viljelijöistä lopettivat kasvuston kyntämällä (taulukko 5). Toiseksi eniten kasvustoja kevytmuokattiin (43 %) ja 20 % vastaajista ruiskutti kasvuston. Vastaajalla oli mahdollista valita kysymyksessä useampi vastausvaihtoehto.

Taulukko 5. Mikäli lopetitte kerääjäkasvikasvustoja, miten sen teitte? Vastaajien määrä 133

Ruiskuttamalla	20 %
Kevytmuokkaamalla	43 %
Kyntämällä	68 %
Muilla tavoin, miten	2 %

Kerääjäkasvit parantavat ympäristön tilaa

Taulukko 6. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä koskien kerääjäkasvien ympäristövaikutuksia?

1=täysin erimielistä 2=jokseenkin eri mieltä 3=ei vaikutusta 4=jokseenkin samaa mieltä 5=täysin samaa mieltä. Vastaajien määrä 145

	Keskiarvo
Kerääjäkasvit ylläpitävät maan kasvukuntoa	4,1
Kerääjäkasvit vähentävät ravinnehuuhtoumia	4,0
Kerääjäkasvit vähentävät eroosiota	4,1
Kerääjäkasvit lisäävät luonnon monimuotoisuutta	3,8
Yhteensä keskiarvo	4

Kerääjäkasvien nähtiin ylläpitävän maan kasvukuntoa, vähentävän ravinnehuuhtoumia ja eroosiota ja lisäävän luonnon monimuotoisuutta (taulukko 6). Valtaosalla vastaajista oli kuitenkin vasta yhden vuoden kokemus ja monen toiveissa olikin, että kerääjäkasvien hyödyt näkyisivät seuraavina vuosina.

5. Lähes kaikki aikovat jatkaa kerääjäkasvien viljelyä

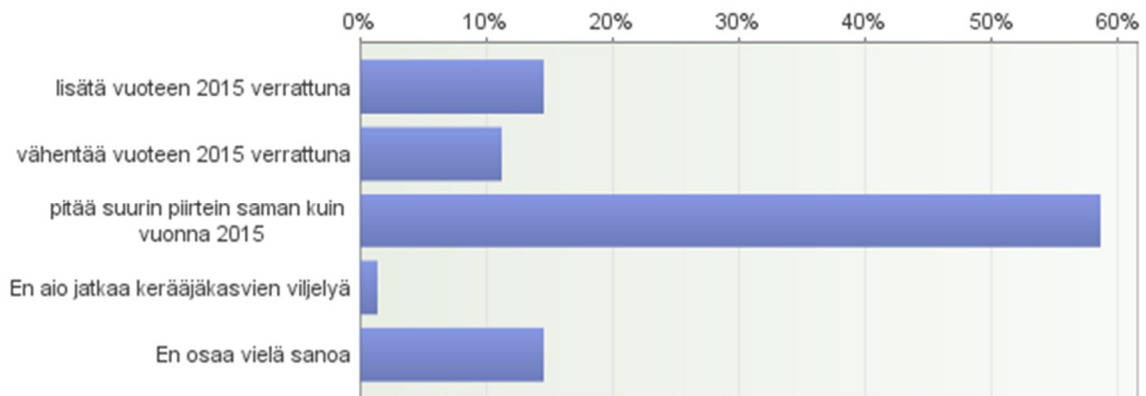
Viimeisessä aihealueessa tiedusteltiin viljelijän tämän hetkisiä (tammi-helmikuu 2016) suunnitelmia kerääjäkasvin viljelystä sekä kerääjäkasvin viljelysuunnitelmia, mikäli tuen ehdot muuttuisivat. Viimeiseksi kysyttiin neuvonnan tarvetta ja pyydettiin jättämään erikseen tiedot yhteydenottoa varten. Näihin kysymyksiin vastasivat myös seitsemän toimenpiteen perunutta/valvonnassa hylättyä viljelijää.

Tämän hetken suunnitelmat ja kerääjäkasvin viljely tuen ja ehtojen muuttuessa

Enemmistö viljelijöistä aikoo jatkaa kerääjäkasvien viljelyä, mikäli ehdot tai ainakin tukisumma säilyvät ennallaan. Neuvontaa ja lisätietoa kerääjäkasvin viljelyyn ilmoitti haluavansa kaksi viidestä viljelijästä.

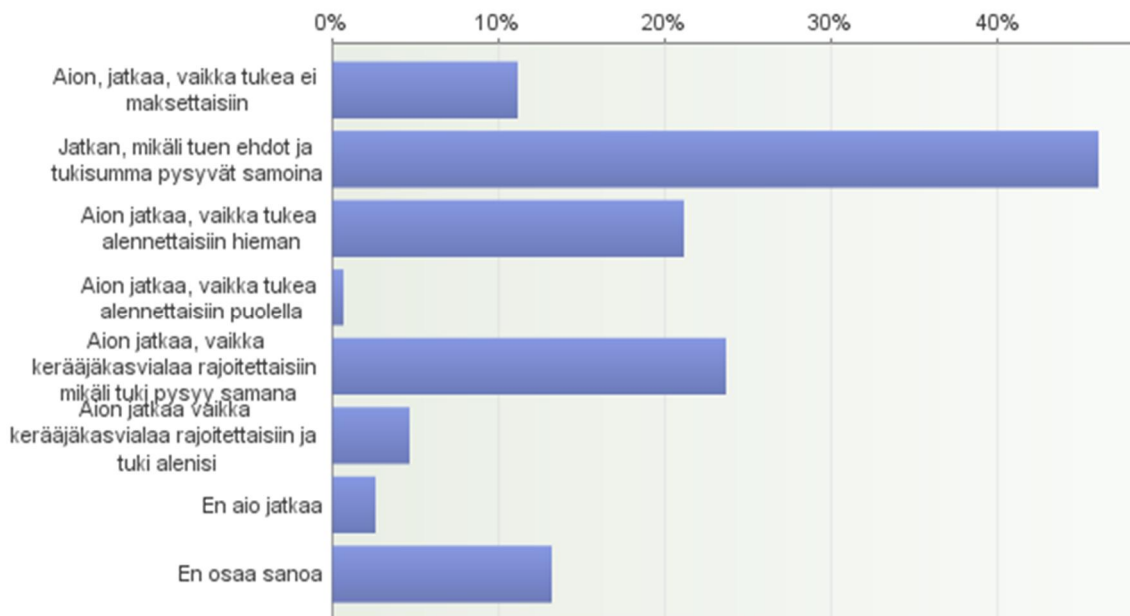
Aiemmin kyselyssä tuli esille, että tilalla viljeltiin kerääjäkasvia vuonna 2015 keskimäärin kuudella kasvulohkolla, yhteensä 25 hehtaarin alalla. Vastaajista selkeä enemmistö, 59 %, aikoo pitää kerääjäkasvialan jatkossa suurin piirtein samana kuin vuonna 2015 (kuva 14). Vastaajista 14 % ei osannut sanoa vielä suunnitelmistaan ja 14 % aikoi lisätä kerääjäkasvialaa jatkossa. Vastaajista 11 % aikoi vähentää kerääjäkasvialaa ja vain 1 % ilmoitti, ettei aio jatkaa kerääjäkasvien viljelyä jatkossa.

Kuva 14. Kerääjäkasvialaa aion tämän hetken suunnitelmien mukaan... Vastaajien määrä 152

Vastaajia pyydettiin ajattelemaan myös tilannetta, jossa kerääjäkasveista maksettava korvaus sekä tuenehdot muuttuisivat (kuva 15). Eniten vastauksia (46 %) keräsi vaihtoehto, jossa kerääjäkasvien viljelyä jatkettaisiin, mikäli tuenehdot ja tukisumma pysyvät samoina. 23 % vastaajista aikoi jatkaa, jos kerääjäkasvialaa rajoitettaisiin ja tukisumma pysyisi samana. Vastaajista 21 % jatkaisi, vaikka tukea alennettaisiin hieman ja 3 % ei osannut sanoa kantaansa. Vain prosentti vastaajista jatkaisi, mikäli tukea alennettaisiin puolella. Luomutilallisista enemmistö 30 % aikoo jatkaa kerääjäkasvien viljelyä, vaikkei tukea maksettaisikaan, ta- vanomaisista tiloista näin ilmoitti tekevänsä vain 6 %. Kaikista vastanneista viljelyä jatkaisi 11 % viljelijöistä, mikäli tukea ei maksettais lainkaan.

Kuva 15. Mikäli kerääjäkasvituen ehdot muuttuisivat... Vastaajien määrä 152

Moni viljelijä haluaa lisätietoa ja neuvontaa kerääjäkasveista

Lopuksi viljelijöiltä kysyttiin haluaisivatko he lisätietoa tai neuvontaa kerääjäkasvien viljelystä. Vastaajista kaksi viidestä ilmoitti haluavansa lisätietoa tai neuvontaa. Yhteystietonsa yhteydenottoa varten jätti 56 viljelijää 152 kyselyyn vastanneesta eli 37 %.

Tulosten tarkastelu

Kyselyn perusteella tyypillinen kerääjäkasvitila on tavanomaisessa tuotannossa, tilakooltaan keskimääräistä isompi ja viljelijä alle 50-vuotias mies. Tilalla viljellään kerääjäkasveja ensimmäistä vuotta keskimäärin 25 hehtaarilla ja kuudella peltolohkolla. Lohkoista yksi tai useampi sijaitsee vesistön läheisyydessä.

80 % vastaajista oli kerääjäkasvien viljelijöinä ensikertalaisia. Joukossa oli myös paljon erityisesti luomutiloja, joilla oli usean vuoden kokemus kerääjäkasveista. Isoilla tiloilla mahdollisuudet kerääjäkasvien kylvölaitteiden hankkimiseen tai urakoitsijan käyttöön voivat olla pieniä tiloja paremmat. Nuoret viljelijät ovat todennäköisesti kokeilu- ja kehittämishaluisia.

Tuen peruneita tiloja oli kokonaisjoukkoon verraten hyvin vähän. Vastaajista vain neljä prosenttia oli perunut kerääjäkasvituen. Yksi prosentti vastaajista ilmoitti, että valvonta oli hylännyt kerääjäkasvituen.

Vesien hyvän tilan saavuttamiseksi on tärkeää saada peltojen ravinteet tehokkaasti kiertoon. Viljavaltaisella Uudellamaalla hyvä keino on lisätä peltojen kasvipeitteisyyttä kerääjäkasvin avulla. Ravinteet kiertävät kasvun ja pieneliöstön välityksellä pellossa joutumatta vesiin. Kasvusto kuluttaa syksyllä vettä vähentäen valumia. Näiden ympäristövaikutusten tehostamiseksi kerääjäkasvilohkoja olisi hyvä nykyistä enemmän sijoittaa vesistöjen läheisyyteen ja säilyttää kasvustot kevääseen.

Vastaajista moni muokkasi kerääjäkasvikasvuston ja pääosin muokkaaminen tapahtui kyntämällä. Luomutilalliset hyödynsivät kerääjäkasvia paremmin, sillä heistä yli puolet säilyttivät kasvustot talven yli. Kyselyssä jäi selvittämättä muuttiko kerääjäkasvi muokkaustapaa. Näin saattoi käydä varsinkin sellaisten kerääjäkasvikasvustojen kanssa, jotka vaikuttivat syksyllä niin reheviltä, että niitä ei uskallettu jättää kevääseen. Kerääjäkasveiksi tulisikin saada lajikkeita, jotka eivät varmasti talvehdi. Kasvustojen päättämiseen saattoi vaikuttaa myös se, ettei toimenpide mahdollista seuraavan vuoden nurmikasvuston perustamista viherkesantoa lukuun ottamatta.

Suosituinta kerääjäkasvia, italianraiheinää kylvettiin useimmiten 3-4 kg/ha erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä viljelykasvin kylvön yhteydessä tai heti kylvön jälkeen.

Italianraiheinä ja valkoapila olivat odotetusti suosituimmat kerääjäkasvit, mutta muitakin oli kokeiltu. Kevätvehnä pääsatokasvina ei yllättänyt, sillä se on viljakasveista muutenkin suosituin. Kiintoisin oli ehkä tattari. Avoimissa vastauksissa mainittiin, että tattarilohkoon haettiin lisää kasvimassaa kerääjäkasvia viljelemällä. Timotei mainittiin kerääjäkasvina hyvin useasti. Timotein käyttö osoittaa, että siitä pidetyt esitelmät ja julkaisut ovat vaikuttaneet valintoihin monivuotisen heinän osalta. Rypsi ja rapsi olivat eniten kerääjäkasvina käytetyt ristikukkaiset. Kerääjäkasvivalikoimaan on tulossa muutoksia vuonna 2016. Kerääjäkasvi ei jatkossa voisi olla ristikukkainen öljykasvi. Öljyretikan, muokkausretiisin ja hunajakukan käyttö olisi mahdollista vain yksivuotisilla puutarhakasveilla. Edellä mainittujen kasvien käyttö oli kyselyn perusteella vähäistä. Olisi kuitenkin hyvä saada kokemuksia useammista kerääjäkasveista. Viljankorjuun jälkeen kylvettävä kerääjäkasvi olisi hyvä vaihtoehto silloin, kun puimaan päästään aikaisin.

Kylvömääriin ei ole odotettavissa suuria muutoksia ensimmäisen vuoden kokeilujen perusteella. Koska siemenmäärät olivat pieniä, ei kerääjäkasvi haitannut pääsatokasvin kasvua merkittävästi eikä siitä koitunut muutakaan haittaa. Toisaalta, jos käytetyt kerääjäkasvin kylvömäärät olivat pieniä, eivät ympäristöhyödytkään todennäköisesti ole olleet merkittäviä. Avoimissa vastauksissa raportoitiin kerääjäkasvin onnistuneen paikoissa, joissa viljelykasvi ei kasvanut. Hyötynäkökulmasta asiaa tarkasteltaessa kerääjäkasvi voi käyttää

pääkasviltä käyttämättä jääneet ravinteet ja ajan myötä parantaa maan kasvukuntoa. Pellon hyvissä osissa pääkasvi ottaa ravinteet paremmin, jolloin kerääjän tarvekin on pienempi. Kotimaista siementä toivottiin enemmän markkinoille. Siemenkaupat eivät olleet ehkä osanneet varautua tällaiseen menekkiin.

Aikainen kylvö on kerääjäkasvin ympäristöhyödyn kannalta järkevä ja se olikin kyselyssä selkeä suosikki. Muutosten myötä kerääjäkasvin kylvö on jatkossa mahdollista vain kasvin kylvön yhteydessä tai viimeistään oras- tai taimivaiheessa rikkakasviäestyksen tai vastaavan toimen yhteydessä. Suosituin kylvömenetelmä oli kylvö erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä. Viljelijöistä yli puolelle kerääjäkasvien kylvö ei aiheuttanut lisäkustannuksia, mutta esimerkiksi 34 % ilmoitti ostaneensa heinäsiemenen kylvökoneen / lisälaitteen. Etenkin nuoret viljelijät olivat tehneet investointeja. Investointi oli mahdollisesti tehty siinä uskossa, että tuen ehdot pysyvät samoina koko tukikauden. Tuen ehtojen mahdolliset muutokset vaikuttavat siis etenkin nuoriin viljelijöihin.

Valtaosan mielestä kerääjäkasvilla ei ollut vaikutusta kasvinsuojeluun eikä sadonkorjuuseen

Kasvukauden 2015 sääolosuhteet olivat poikkeukselliset. Avoimissa vastauksissa painottui varsinkin sateinen ja hankala kevät. Haasteista huolimatta kuitenkin suurin osa sai aivan kelvollisen sadon.

Kyselyn perusteella kasvinsuojelussa osalla oli kerääjäkasvista johtuvia ongelmia, suurimmalla osalla ei. Avoimissa vastauksissa tuli useasti esille, että kerääjäkasvit kuuluvat luomuviljelyn käytäntöihin rikkakasvien hillitsijänä ja myös maan ravinnetaloutta parantavana elementtinä. Tavanomaisilla tiloilla kasvinsuojelua ainevalikoiman todettiin rajoittuvan ja kerääjäkasvin jopa estäneen torjunnan kokonaan. Asiassa lienee tarkentamisen tarvetta, myös kasvinsuojeluaineiden valmistajien osalta.

Valtaosan mielestä sadonkorjuu ei vaikeutunut kerääjäkasvilohkoilla. Viidesosalla sadonkorjuu hankaloitui muun muassa siitä syystä, että kerääjäkasvi kasvoi pääsatokasvin ohitse ja lisäsi kosteutta lohkolle. Kerääjäkasvi ja pääsatokasvi eivät vastaajien mukaan juurikaan vaikuttaneet toistensa kasvuun elleivät kasvustot olleet erityisen reheviä.

Tuki ja ympäristövaikutukset houkuttelivat kerääjäkasvien viljelyyn.

Hyvä korvaus toimi motiivina kerääjäkasvien viljelyyn, mutta myös ympäristövaikutuksia pidettiin tärkeänä. Maan rakenteen parantaminen mainittiin usein avoimissa vastauksissa ja sitä olisikin kannattanut kyselyssä tarkemmin selvittää. Kerääjäkasvien nähtiin ylläpitävän maan kasvukuntoa, vähentävän ravinnehuuhtoumia ja eroosiota ja lisäävän luonnon monimuotoisuutta. Vaikutukset eivät kuitenkaan vielä näy ensimmäisen kerääjäkasvivuoden jälkeen. Viljelijät tiedostivat tämän ja se näkyi avoimissa vastauksissa. Monet viljelijät näyttävät odottavan, että apiloiden synnyttämä typpihyöty tulee jo kerääjäkasvivuonna pääsatokasville, vaikka se tulee vasta jälkivaikutuksena seuraavalle kasville. Tärkeänä viljelijät pitivät kerääjäkasvien merkitystä rikkakasvien torjunnassa. Kerääjäkasveja hyödynnettiin myös riistarukinnassa riistarehuna syystalvella.

Esitteet ja oppaat oli mainittu tärkeänä tiedonlähteenä, kun viljelijät hakivat tietoa kerääjäkasvilajeista ja kerääjäkasvin kylvösiemenmääristä. Internetin osuutta tiedonlähteenä ei kyselyssä selvitetty. Avoimissa vastauksissa ilmeni kuitenkin, että esimerkiksi keskustelupalstoja oli käytetty tiedonlähteenä.

Suurin osa viljelijöistä aikoo jatkaa, jos ehdot tai ainakin korvaus säilyy ennallaan.

Kerääjäkasvien viljely saavutti suuren suosion uuden maaseutuohjelmakauden alkaessa. Kerääjäkasveja viljeli vuonna 2015 lähes neljäsosa Uudenmaan viljelijöistä yhteensä 14 %:lla koko alueen peltoalasta. Kerääjäkasvien määrä oli yli 14-kertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Kerääjäkasviviljelyn pinta-ala oli 25 000 hehtaaria. Periaatteessa melkein koko Uudenmaan viljapinta-alalle (107 000 ha) voisi perustaa kerääjäkasvuston. Potentiaalia siis olisi vieläkin nelinkertaistaa kerääjäkasvialaa. Käytännössä kerääjäkasviviljelyn pinta-ala voisi Uudellamaalla olla tulevaisuudessa 50 000 ha.

Ympäristösitoumukseen on säästötoimien vuoksi tulossa muutoksia. Kerääjäkasvialaa tullaan rajoittamaan tilalla 25 %:iin pinta-alasta. Korvaussumma säilynee ennallaan. Kyselyn tulosten perusteella voi arvioida, että edellä mainituilla ehdoilla kerääjäkasvialaa saattaa pysyä samoissa lukemissa kuin viime vuonna. Kerääjäkasveja olisi voinut viime vuonna viljellä ainakin kaikilla tilojen viljalohkoilla. Riski kasvuston lakoontumisesta, rikkakasvitorjunnan vaikeutuminen ja pelko pääsatokasvin sadon vähenemisestä ovat voineet hyllyttää kerääjäkasvuston perustamista. Kyselyn mukaan näitä ongelmia esiintyi, mutta ei merkittävässä määrin. Viljelijöiden turhautuminen tuen ehtojen muuttumiseen kesken tukikauden näkyi kuitenkin kyselyssä ja heijastaa varmasti viljelijöiden yleistä mielialaa.

Mielikuvat kerääjäkasvien viljelyn jatkosta olivat myönteisiä. Suurin osa kokeili kerääjäkasvia ensimmäisen kerran ja useimpien kokemukset vaikuttavat olleen niin myönteisiä, että he aikovat jatkaa kerääjäkasvien viljelyä. Tarvetta lisätiedolle ja neuvonnalle on ja myös tutkimukselle, jotta kerääjäkasveista saadaan tulevaisuudessa mahdollisimman hyvä hyöty ympäristölle ja viljelijälle. Vastaajien kirjoittamista avoimissa vastauksissa oli mielenkiintoisia kommentteja ja niistä näkyi, että kerääjäkasveista oltiin aidosti kiinnostuneita ja myös selvää kehittämishalua oli havaittavissa.

Lisätietoa toivottiin ainakin kerääjäkasvien kylvötekniikasta ja esimerkkejä toimivista kerääjäkasvi - pääsatokasvi yhdistelmistä sekä torjunta-aineiden käytöstä. Viljelijöitä kiinnostivat myös kerääjäkasvin lannoitusvaikutus seuraavaan satokasviin sekä kustannusvaikutukset. Huolissaan oltiin ulkomaalaisen kerääjäkasvisiemenen osuudesta markkinoilla. Kyselyn tulosten ja toiveiden pohjalta pyritään tarjoamaan viljelijöille tietoa ja neuvontaa kerääjäkasvien viljelyyn jatkossa.

Kyselyssä yhteystietonsa antaneille viljelijöille on tarkoitus tarjota mahdollisuus osallistua Facebook-ryhmässä kerääjäkasveihin liittyvään keskusteluun keväällä 2016 yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Kaikille kyselyn saaneille viljelijöille lähetetään tieto raportin valmistumisesta ja linkki julkaisuun. Uudellamaalla on viireillä Uudenmaan peltojen ravinnekierto kuntoon – vesistöt hyvään tilaan (UusiRaHa) -hanke. Tavoitteena tässä Luken vetämässä hankkeessa on tuottaa ja jakaa kerääjäkasveihin liittyvää tietoa kaikille Uudenmaan kerääjäkasviviljelijöille seuraavien kolmen vuoden aikana.

Lähteet

Ylhäinen, A. Kerääjäkasvit. Käytännön Maamies [verkkolehti]. 26/11/2015. Viitattu 13.1.2016. Saatavissa: <http://kaytannonmaamies.fi/kerajakasvit/>

Elintarviketurvallisuusvirasto 2015. Luomutilat (kpl) ja luomutuotantoala (ha) 2015. http://www.evira.fi/files/attachments/fi/evira/asiakokonaisuudet/luomu/tilastot/luomu_2015ep.pdf

Maaseutuverkosto. 2015: Pellon käytön vaihtoehtoja. Maaseutuverkoston esite/2015. [esite]

Uudenmaan ELY-keskus ja Känkänen, H. 2012: Pelto vihreämmäksi kerääjä- ja peitekasvien avulla. [esite]

Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut. 2015. Käytössä oleva maatalousmaa ELY-keskuksittain. Viitattu 1.2.2016. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_04%20Tuotanto_22%20Kaytossa%20oleva%20maatalousmaa/01_Kaytossa_oleva_maatalousmaa_ELY.px/table/tableViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut 2015. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä ELY-keskuksittain. Viitattu 1.2.2016. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/01_Maatalous_ ja_puutarhayrit_lkm_ELY.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut 2015. Viljelijöiden lukumäärä yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla. Viitattu 1.2.2016. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/08_Viljelijoiden_lkm_yksityishenk_om_tiloilla.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut 2015. Maatalous- ja puutarhayritysten keskimääräinen käytössä oleva maatalousmaa. Viitattu 1.2.2016. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/06_Maatalous_ ja_puutarhayrit_ keskim_kmm.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luonnonvarakeskuksen tilastopalvelut 2015. Viljelykasvien sato. Viitattu 1.2.2016 http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_04%20Tuotanto_14%20Satotilasto/01_Viljelykasvien_sato.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Maa-, metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Maatilatilastollinen vuosikirja 2014. http://stat.luke.fi/sites/default/files/maatilatilastollinen_vuosikirja_2014.pdf

Hakuopas 2015. Maaseutuvirasto. Viitattu 13.1.2016. Saatavissa: <http://www.nurmes.fi/documents/810140/3429057/Hakuopas+2015+pdf/6121caff-7894-4ae3-8ae5-268abd62f801>

Ravinnehuuhtoumien hallinta > RaHa-hankkeen esittely. Viitattu 13.1.2016. Saatavissa http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ravinnehuuhtoumien_hallinta/RaHahankkeen_esittely

Henkilöhaastattelu 18.2.2016 Piia Majakallio, valvonnan johtava asiantuntija, Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

Kerääjäkasvit 2015 / Mavi ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä 1/2016 (saatu aineisto)

Uudenmaan kerääjäkasviviljelijöiden yhteystiedot / Mavi ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä 1/2016 (saatu aineisto)

Tilamäärät ja peltoala tilakokoluokittain Uudellamaalla 2015 / Mavi ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä 2/2016 (saatu aineisto)

Uudenmaan viljelijöiden ikäjakauma 2015. / Mavi ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä 2/2016 (saatu aineisto)

Ympäristökorvaus 2016. Maaseutuvirasto. [viitattu 25.2.2016] <http://www.mavi.fi/tuet-ja-palvelut/Documents/Ymp%C3%A4rist%C3%B6korvaus.pdf>

Liitteet

Liite 1. Kerääjäkasvikysely, kysymykset

Liite 2. Kerääjäkasvikyselyn avoimet vastaukset

LIITE 1

Ely-keskuksen kerääjäkasvikysely 2016

Vaikka kyselyn linkki on henkilökohtainen, niin kyselyn analyysi ja raportointi toteutetaan anonyyminä eli yksittäisiä vastaajia ja vastauksia ei yhdistetä toisiinsa!

Jos olette saaneet kerääjäkasvitukea jatkakaa suoraan seuraavalle sivulle.

Jos ette saaneet kerääjäkasvitukea, valitkaa alla olevista vastausvaihtoehdoista ja teidät ohjataan kyselyn loppuun.

Peruin kerääjäkasvituen kaikilta lohkoilta

Kerääjäkasvituki hylättiin valvonnan perusteella kaikilta lohkoilta

Aihealue 1/5 Lohkotiedot. Tässä osiossa käsitellään tilaan ja kerääjäkasvilohkoihin liittyviä tietoja. Kysymykset joiden perässä on * merkintä, ovat pakollisia.

1.1 Tilan tuotantosuunta *

tavanomainen

luomu

1.2 Tilakoko (ha) *

0-4,9

5-9,9

10-19,9

20-29,9

30-49,9

50-99,9

Jn yli 100 ha

1.3 Sukupuoli

Jn mies

Jn nainen

1.4 Ikä

Jn alle 35

Jn 35-49

Jn 50-64

Jn yli 65

1.5 Kerääjäkasvikasvulohkojen (noin) lukumäärä Uudellamaalla *

1.6 Sijaitisiko kerääjäkasvilohkoja vesistön läheisyydessä? *

(lohko rajautuu valtaajaan, puroon tai vesistöön)

Jn kyllä yksi tai useampi

Jn kyllä noin puolet lohkoista

Jn kyllä lähes kaikki lohkoista

Jn kyllä kaikki lohkoista

Jn ei mikään lohkoista

1.7 Kerääjäkasviala yhteensä (noin) hehtaaria Uudellamaalla *

1.8 Oliko vuosi 2015 ensimmäinen vuosi kun viljelitte kerääjäkasvia? *

Jn Kyllä

Jn Ei,

Jn monesko?

1.9 Miten päädyitte viljelemään kerääjäkasveja? *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

myönteisten ympäristövaikutusten vuoksi

- neuvonnan suosituksesta
- maatalouskaupan suosituksesta
- toisen viljelijän suosituksesta
- hankkeesta (esim. RaHa) saamieni tietojen kautta
- kerääjäkasveista maksetun tuen vuoksi
- muusta syystä, mistä

Voitte tarkentaa tai antaa lisätietoja aihetta koskien:

Aihealue 2/5 Kerääjäkasvitiedot. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasvin kylvöön liittyviä tietoja. Kysymykset joiden perässä on * merkintä, ovat pakollisia.

2.1 Pääsatokasvit *

(kerääjäkasvilohkoille ilmoitetut kasvit) Voitte valita useamman vaihtoehdon

- kaura
- ohra
- kevätvehnä
- syysvehnä
- kevätruis
- syysruis
- kevätrypsi
- syysrypsi
- kevätrapsi
- syysrapsi
- herne
- härkäpapu
- muu, mikä

2.2 Tilalla käytetyt kerääjäkasvit *

muu ristikukkainen öljykasvi öljykasvi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muu kerääjäkasvi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
seos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tähän voitte tarkentaa seoksessa käytettyjä kasveja ja niiden siemenmääriä

2.5 Miten päädyitte käyttämäänne kylvösiemenmäärään? *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

- neuvonnan suosituksesta
- maatalouskaupan suosituksesta
- toisen viljelijän suosituksesta
- ohjeista / esitteistä saadun tiedon perusteella
- hankkeesta (esim. raHa - hanke) saatujen tietojen perusteella
- pääsatokasvin kilpailuvaikutuksen välttämiseksi
- taloudellisista syistä
- omasta arviosta
- muusta syystä?

2.6 Kerääjäkasvin kylvömenetelmä *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

- kylvölannoittimeen liitetyllä heinänsiemenlaitteella
- kylvökoneella vantaiden kautta
- kylvö erillisellä pintalevittimellä tai erillisenä pintalevityksenä
- muu menetelmä?

2.7 Kerääjäkasvin kylvöajankohta *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

- viljelykasvin kylvön yhteydessä / heti kylvön jälkeen
- viljan orasvaiheessa esimerkiksi rikkakasviäestyksen yhteydessä
- kasvinsuojeluinertuksen yhteydessä
- viljelykasvin korjuun jälkeen tai hieman ennen korjuuta, kuitenkin viimeistään 15.8

☒ muuna ajankohtana?

2.8 Jouduitteko tekemään investointeja kerääjäkasvin kylvön mahdollistamiseksi? *

☒ En

☒ Ostin heinänsiemenen kylvökoneen / lisälaitteen

☒ Käytin urakoitsijaa kerääjäkasvinkylvössä

☒ Muita investointeja?

Voitte tarkentaa tai antaa lisätietoja aihetta koskien:

Aihealue 3/5 Onnistuminen ja/tai ongelmat. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasvin viljelyyn liittyviä onnistumisia ja/tai ongelmia. Kysymykset joiden perässä on * merkintä, ovat pakollisia.

3.1 Kerääjäkasvituen ehtona oli, että kasvustoa on oltava peittävästi kauttaaltaan koko kasvulohkolla. Miten koette onnistuneenne tässä? *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

☒ Kerääjäkasvi peitti 100 % alasta

☒ Kerääjäkasvi peitti yli puolet alasta

☒ Kerääjäkasvi peitti puolet alasta

☒ Kerääjäkasvi peitti neljänneksen alasta

☒ Vain yksittäisiä kerääjäkasviyksilöitä kasvoi siellä täällä

Kerääjäkasvi ei taimettunut lainkaan.

☒ Miksi?

☒ Kerääjäkasviloikolla oli muita ongelmia, jotka vaikuttivat kerääjäkasvin onnistumiseen (esim. pellon kuivatuksessa / maan rakenteessa)

3.2 Kerääjäkasvin taimitiheys oli mielestänne.. *

☒ sopiva

Mikäli vastasitte, että kerääjäkasvi vähensi / lisäsi pääsatokasvin kasvua, minkä epäilette olleen syy tähän?

3.7 Arveletteko pääsatokasvin kasvun vaikuttaneen kerääjäkasvin kasvuun? *

	1	2	3	4	ei vaikutusta	6	7	8	9	
vähensi kasvua	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	lisäsi kasvua

Mikäli vastasitte pääsatokasvin vähentäneen / lisänneen kerääjäkasvin kasvua, minkä epäilette olleen syy tähän?

3.8 Miten koitte onnistuneenne tilan tämän vuoden kylvöissä verrattuna aiempiin vuosiin?

	1	2	3	4	keskimääräinen satovuosi	5	6	7	8	9	
keskimääräistä heikompi satovuosi	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	Jn	keskimääräistä parempi satovuosi

Voitte tarkentaa tai antaa lisätietoja aihetta koskien:

Aihealue 4/5 Kustannukset, tuki ja saadut hyödyt. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasveihin liittyviä kustannuksia, kerääjäkasvitukea ja muita hyötyjä. Kysymykset joiden perässä on * merkintä, ovat pakollisia.

4.1 Miten arvioitte kerääjäkasvin kylvökustannukset ja mahdolliset muut kustannukset suhteessa maksettuun tukeen ja muihin hyötyihin vuonna 2015? *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

- Hyödyin kerääjäkasvista rahallisesti ja koen sen auttaneen ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta
- Hyödyin kerääjäkasvista rahallisesti ja koen hyötynneen siitä myös muilla tavoin.
Miten?
- Hyödyin kerääjäkasvista vain rahallisesti
- En hyötynyt kerääjäkasvista rahallisesti, mutta koen sen auttaneen ravinteiden sitomisessa ja parantaneen maan rakennetta
- En hyötynyt kerääjäkasvista rahallisesti, mutta koen hyötynneen siitä muilla tavoin.
Miten?
- En hyötynyt kerääjäkasvista rahallisesti enkä koe hyötynneen siitä muillakaan tavoin
- Kerääjäkasvi ei tuonut lisätuloja, mutta ei aiheuttanut ylimääräisiä kulujakaan
- En osaa sanoa

4.2 Säilyttikö kerääjäkasvilohkon/lohkot kasvipeitteisenä talven ylitse? *

- Kyllä, kaikki lohkot
- Kyllä, yli puolet kerääjäkasvilohkoista
- Kyllä, noin puolet kerääjäkasvilohkoista
- Kyllä, pienen osan kerääjäkasvilohkoista
- En yhtäkään

4.3 Mikäli lopetit kerääjäkasvikasvustoja, miten sen teitte? *

Voitte valita useamman vaihtoehdon

- Ruiskuttamalla
- Kevytmuokkaamalla
- Kyntämällä
- Muilla tavoin, miten

4.4 Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä koskien kerääjäkasvien ympäristövaikutuksia? *

1=täysin erimieltä 2=jokseenkin eri mieltä 3=ei vaikutusta 4=jokseenkin samaa mieltä 5=täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Kerääjäkasvit ylläpitävät maan kasvukuntoa	☐	☐	☐	☐	☐
Kerääjäkasvit vähentävät ravinnehuuhtoumia	☐	☐	☐	☐	☐
Kerääjäkasvit vähentävät eroosiota	☐	☐	☐	☐	☐
Kerääjäkasvit lisäävät luonnon monimuotoisuutta	☐	☐	☐	☐	☐

Voitte tarkentaa tai antaa lisätietoja aihetta koskien:

Aihealue 5/5 Tulevaisuus ja muut mietteet kerääjäkasvia koskien. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasveihin liittyviä tulevaisuudenmietteitä

5.1 Kerääjäkasvialaa aion tämän hetken suunnitelmien mukaan.. *

- lisätä vuoteen 2015 verrattuna
- vähentää vuoteen 2015 verrattuna
- pitää suurin piirtein saman kuin vuonna 2015
- En aio jatkaa kerääjäkasvien viljelyä
- En osaa vielä sanoa

5.2 Mikäli kerääjäkasvituen ehdot muuttuisivat.. *

Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Aion, jatkaa, vaikka tukea ei maksettaisiin
- Jatkan, mikäli tuen ehdot ja tukisumma pysyvät samoina
- Aion jatkaa, vaikka tukea alennettaisiin hieman
- Aion jatkaa, vaikka tukea alennettaisiin puolella
- Aion jatkaa, vaikka kerääjäkasvialaa rajoitettaisiin mikäli tuki pysyy samana

- Aion jatkaa vaikka kerääjäkasvia alaa rajoitettaisiin ja tuki alenisi
- En aio jatkaa
- En osaa sanoa

5.3 Haluaisitteko lisätietoa tai neuvontaa koskien kerääjäkasvien viljelyä? *

Kyllä

En

Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, voitte jättää tähän yhteystietonne niin olemme teihin myöhemmin yhteydessä.

Etunimi

Sukunimi

Matkapuhelin

Sähköposti

Voitte tarkentaa tai antaa lisätietoja aihetta koskien:

0% valmiina

Liite 2. Kerääjäkasvikyselyn avoimet vastaukset

Aihealue 1/5 Lohkotiedot. Tässä osiossa käsitellään tilaan ja kerääjäkasvilohkoihin liittyviä tietoja.

Vastaajien määrä: 9

- Maksettu tuki innosti kokeilemaan, vaikka asia ollut muutenkin ajatuksissa niin aiemmin jäänyt toteuttamatta siementen /kylvökaluston puuttumisen vuoksi. Nyt tuen myötä tuli ostettua piensiemenkylvölaatikko.
- Tattariviljelmän pohjakasviksi mietittiin jotakin, joka toisi vihermassaa lisää. Tarkoittiko 1.5 ja 1.8 kysymys meidän pinta-alaa - en tiedä Uudenmaan lukuja
- Olisi pähkähullua olla hyödyntämättä auringonvaloa ja kasvukautta pääsatokasvin kasvuajan ulkopuolella.
- RaHa hankkeessa mukana olleena kokeilu kannusti
- luomuviljelijälle kerääjäkasvit ovat aina toimineet sekä rikkakasvien hillitsijänä että apilan avulla hieman typpitaloutta parantavana elementtinä
- paikallisen luomuviljelijän konsultointi helpotti paatosta
- tukiehdot tulisi olla pysyviä koko tukikauden. Nykyinen poukkoilu aiheuttaa viljelijöille lisäkustannuksia ja pahaa mieltä. Tällä tukikaudella kerrottiin tukiehdot ja tukimäärä, nyt kuitenkin kerääjäkasvien osalta tukimäärää leikataan yli puolet. Olen katkera moisesta leikkauksesta kesken kauden
- Luomuviljelyssä kantsii kylvää kerääjäkasveja siinä samalla ne menee maahan kun viljan siemenet
- Kylvämällä riistalle mieluisia kasveja voidaan saada riistalle tärkeää rehua talven kynnykselle ja vieläpä paraatiloikoille.

Aihealue 2/5 Kerääjäkasvitiedot. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasvin kylvöön liittyviä tietoja.

Vastaajien määrä: 8

- Kokeilin kevätevehnällä englanninraiheinän kylvöä joka toisella siemenvantaalla ja joka toisella pintaan. Vantaan kautta kylvetyt itivät ja kasvoivat, pintaan ennen kylvölannoittimen takapyörästä kylvetyt eivät juuri itäneet. Rypsilä kylvin heinänsiementä joka vantaasta ja tuloksena oli suhteellisen peittävä kasvusto.
- Käytetyt siemenmäärät olivat riittämättömiä savikolla, kun kylvön jälkeen oli noin 2 viikkoa sateetonta. Multa- ja hietakohdissa riitti hikevyttä, mikä idätti kerääjäkasvit. I.r.heinä iti paremmin kuin valkoapila.
- Kylvökone vaihdettu vuotta aikaisemmin ja silloin huomioitu heinänsiemen laatikon tarve.
- Arvasin että hallinto pettää lupaukset ja tuki tulee tippumaan / poistumaan pikapuolin. Vain idiotit tekevät moisessa tilanteessa investointeja ja itkevät niistä sitten lehtien palstoilla.
- Rypsin kanssa kerääjäkasvi kylvettiin samanaikaisesti rypsin kanssa sekoitettuna. Kauran kerääjäkasvi kylvettiin rikkaakeellä.
- vanhat heinänumiseokset
- halpa pintalevitin, noin 1000€
- Ajettiin tavallisella kylvökoneella toiseen kertaan, piensiemenen säädöillä ja määrä stemmasi hyvin.

3. Mikäli vastasitte, että kerääjäkasvi vähensi / lisäsi pääsatokasvin kasvua, minkä epäilette olleen syy tähän?

Vastaajien määrä: 26

- Vähemmän rikkakasveja
- Syö ravinteita ja kasvoi läpi
- Kerääjäkasvi kasvoi paikoin viljasta yli.
- Apilakasvustosta tuli niin tiuha, että tappoi pääkasvin
- märkä kasvukausi.
- Kasvusto pystyi hyödyntämään syksyllä kerääjäkasvin keräämiä ravinteita. kasvusto suojasi maata ja käytti kosteutta.
- I.r.heinä on tehokas kilpailija. Valkoopila jäi tällä kertaa niin vähäiseksi, ettei sen mahdollista positiivista vaikutusta syntynyt. Olisi eduksi, että myynnissä olevien (ainakin) i.r.heinälaajikkeiden kasvurytmi ja talvehtivuus tutkittaisiin tulevana kesänä riippumattomissa kokeissa ainakin tavanomaisen viljelyn kokeissa (luomussakin erikseen, jos eroa tässä asiassa tuotantotapojen välillä oletetaan olevan) - varmistaisi kerääjien viljelyä. Missä määrin valkoapila jää pellon siemenpankkiin ja voi lisätä palkokasvien tautien isäntäkasvin läsnäoloa vuosittain peltolohkolla.
- Kilpailu
- Pääsatokasvin kasvusto oli hiukan tavanomaista harvempi samaan tapaan kuin aiemmin oli käytäntö kuivaheinä/nurmikasvustoja perustettaessa suojaviljaan.
- typen sitominen tähkän täytyessä pienensi jyviä
- kylmä kesä
- Puna-apila tuotti vähän lisätyypeä

- Kerääjäkasvi vei viljan kasvutehoa ja ajourat tallasivat viljakasvustoa
- Italianraiheinä varasti ravinteita viljoilta, koska aikasin kylvetyt kaurat juroivat kauan ennen kuin itivät ja pensoivat. Italianraiheinät itivät nopeasti ja muodostivat hyvän kasvuston jo viljojen pensomis vaiheessa. Sateisena kesänä oli ilmeisesti parempi, että pellolla oli riittävä kasvusto, joka auringon nähdessään pystyi haihduttamaan maasta ylimääräistä kosteutta pois. Täten maa oli taas valmiimpi ottamaan uudet sateet vastaan. Kauran sato oli kuitenkin hyvä eli yli 5000 kg/ha, joten ehkäpä raiheinä oli täten hyödyttänyt myös kauraa.
- kerääjäkasvi raiheinä kasvoi ohralohkoilla ohran läpi kun oli niin sateinen kesä
- kylvettiin pääkasvin (varhaisperunan) jälkeen.
- Kilpailu ravinteista.
- Kerääjä ottaa osan ravinteista.
- italian raiheinä on joskus vähentänyt pääsatokasvin kasvua
- Lisää kasvua, mutta vasta muutaman vuoden jälkeen.
- vähentämällä rikkaruohoja
- kilpailu ravinteista / kasvutilasta
- Huono vuosi ylipäänsä, todella märkää. Mutta sanoisin, että ei ainakaan parantanut satoa.
- Tiuha kasvusto
- Liian hyvät olosuhteet apilan kasvulle. Apila paikoin 15 cm pidempää kuin ohra.
- Kerääjäkasvi ei vaikuttanut pääsatokasvin (perunan) kasvuun, sillä peruna korjattiin ennen kerääjäkasvin kylvöä. Toivon, että vaikutusta olisi seuraavina vuosia pääsatokasvin kasvuun positiivisessa mielessä.

4. Mikäli vastasitte pääsatokasvin vähentäneen / lisänneen kerääjäkasvin kasvua, minkä epäilette olleen syy tähän?

Vastaaajien määrä: 48

- Kevätvehnän alle kylvetty heinä kituutti koko kesän, koska kasvutilaa ja valoa ei varmasti ollut riittävästi. Vehnän kylvötiheys oli normaali. Rypsin alle kylvetty englanninraiheinä sen sijaan pärjäsi huomattavasti paremmin, eikä kasvanut läpi edes veden vaivaamissa kohdissa, koska laji on luonnostaan matalampikasvuinen.
- Varjostus heikensi kerääjäkasvin kasvua. Kerääjä kasvi kasvoi hyvin ainoastaan aukko- ja aukkopaikoissa.
- Vehnällä kasvusto oli niin tiheää että kerääjää kasvi ei juuri kasvanut
- Liian suuri varjostus
- Siellä missä oli vankka rapsikasvusto ei ollut juuri lainkaan apilaa, kun taas jossain harvoissa kohdissa oli täysi apilakasvusto.
- Pääsatokasvi ei ehtinyt kasvaa tarpeeksi nopeasti, ja kerääjäkasvi meni kasvussa ohi.
- Pienet alat missä pääkasvi ei kasvanut kunnolla. kerääjäkasvi reheväämpää.
- Kesäkin oli erikoinen säiden puolesta
- Mallasohra kylvettiin (kuten tavallista) sellaisella tiheydellä, että se varjosti i.r.heinän riittävän ajoissa sisäänsä. Ennen ohran tuleentumista i.r.heinä ehti alkaa nostaa lehtiä, kun ränsistynyt ohra alkoi päästää valoa. Hitaasti kertyvä lämpösumma antoi tähän tänä vuonna kenties keskimääräistä pidemmän ajan.
- Varjostus, kilpailu vedestä.
- Kilpailu
- Jos kerääjäkasvi taimettu, mutta varjostumisen vuoksi se jää pieneksi
- Rehevä viljakasvusto.
- varjostus
- Pääsatokasvi luonnollisesti varjostaa kerääjäkasvia.
- varjostus
- Nähtävästi valkoapila on valoa rakastava kasvi, joka venynee sadonkorjuun takia ei päässyt ajoissa levittäytymään. Aukkopaikoissa se kasvoi paremmin.
- tihean kasvuston varjostus. ajorien kohdalla keraajakasvi kasvoi paremmin
- Syksyllä puinnin jälkeen italianraiheinä ei jaksanut kasvaa enää juurikaan korkeutta. Satokasvi oli käyttänyt ravinteet niin tarkasti että lämpimästä syksystä huolimatta kasvusto jäi sängen korkuiseksi. Siis hyvä sato vähensi kerääjäkasvin käytettävissä olevat ravinteet niin vähiin, että syyskasvu jäi vaatimattomaksi.
- Varjostus
- Pääsatokasvi tiheä
- ohralla otti ravinteita pääkasvilta
- tiheä pääkasvi peittää kerääjäkasvia helposti
- Niissä kohdissa missä pääsatokasvikasvusto oli rehevää, oli kerääjäkasvi selvästi lyhyempää ja harvempaa kuin kohdissa joissa pääkasvi ei ollut menestynyt niin hyvin. Eli varjostus oli ilmeisesti syytä. Rypsin alla kasvustot oli paremmat kun ohralla.
- Tuuhea kaura varjosti tehokkaasti italianraiheinää joka pysyi kauran varjossa koko kesän.
- Vehnä siis varjostaa liikaa. Ohrasta ja kaurasta ei kokemuksia
- vehnällä valon puute kerääjäkasvilla

- Hamppu on hyvin dominoiva kasvi.
- Kuten edellä totesin, tiheä ja rehevä pääkasvi varjosti kerääjäkasvin "hengiltä"
- Täystiheissä paikoissa kerääjäkasvi harvaa/olematonta, harvemmissa kohdissa ja aukkokohtissa ruiskutusurat mukaan lukien kerääjäkasvi tiheää
- valkoapilaa oli eniten ns. aukkopaikeissa, joten varjostus oli vaikeuttanut kerääjäkasvin kasvua
- apila ei todennäköisesti kestänyt tiheää pääkasvia
- Tiheä kasvusto varjosti ja heikensi kerääjäkasvin kasvua
- varjominen
- myöhäinen vuosi ja tiheät kasvustot eivät olleet otollinen yhdistelmä kerääjäkasveille
- Tiuha kasvusto varjostaa tehokkaasti kerääjäkasvin kasvua luontoon asti
- Vilja varjosti.
- Pääkasvi varjostaa aluskasvia.
- Ainahan se vilja varjostaa
- Kaura oli tiheä. Varjosti varmasti paljon, koska mielestäni kerääjäkasvi jäi pieneksi.
- Liian tiheä pääsatokasvi
- Ohra kasvoi huonosti, joten siinä raiheinä pääsi kasvamaan paremmin. Kauran seassa raiheinä kasvoi maltillisemmin.
- Hyvin varjostava vilja hidasti kerääjäkasvin kasvua
- Ruis pellossa apila jäi toiseksi
- Pääkasvin kasvuston tiheys vaikuttaa
- liian tiheä pääkasvi
- kevätvehnä varjosti kerääjäkasvustoa
- kostea kesä ja huono pääsato -> kerääjäkasvi viihtyi hyvin

Aihealue 3/5 Onnistuminen ja/tai ongelmat. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasvin viljelyyn liittyviä onnistumisia ja/tai ongelmia.

Vastaajien määrä: 39

- Märkä vuosi
- runsaiden sateiden takia heikompi satovuosi, ei kerääjäkasviin liittyvä
- Lohkot, jotka kylvettiin liian märkänä antoivat todella heikon sadon. Sopivalla hetkellä kylvetyt antoivat normaalia paremman sadon. Muuten kasvustot eivät kärsineet liiasta märkydestä tai kuivuudesta kuten useimpina vuosina.
- märkyys pilasi tattarin
- Ohra kärsi liiasta vedestä..
- Kylvö haasteellista, maa osin turhan märkää.
- Kylvöistä ei ollut kiinni, mutta vettä tuli alkuun liikaa.
- Paljolti syyskylvöisiä. Kevätmuokkaukset jouduttiin tekemään hieman arveluttavan etupainotteisesti. Osaltaan i.r.heinä on mukana sen takia, että se juurillaan käsitteli lievästi tiivistynyttä pintamaata. Valkoapila ruokkimassa eliöstöä, kuten etenkin lieroja.
- sato erittäin huono sääolosuhteiden takia. ensin kylmää ja kosteaa ja sitten pitkä kuivuusjakso
- Liian märkää kylväessä.
- Kuivina vuosina kerääjäkasvi voi epäonnistua kokonaan. Näköjään tänä vuonna oli liian märkää, pintamaa lietty ja kovettui sateista jolloin pienellä siemenellä oli hankala taimettua
- Kylvöaika ja alkukesä kylmä ja liian märkä.
- satoa kyllä tuli, joskin valkuainen alhainen
- tattari ei pidä märkydestä
- Alkukesän sateisuus vikuutti oraita varsinkin ohraa.
- Poikkeuksellisen märkä kevät aiheutti oraskuolemaa, eivätkä myöhään kylvetyt lohkot itäneet kunnolla maan kokkareisuuden takia.
- kylmä ja sateinen kesä rankaisi ohrakasvustoja, mutta toisaalta ilman sateita pintalevitetty apila ei olisi itanyt lainkaan.
- Panoksiin nähden hyvät sadot!
- Märkyys ja myöhäinen kylvöajankohta haittasi kylvöjä.
- Ruis onnistui luomuksi hyvin ja laatu hyvä. Kevätvehnäkin antoi luomuksi keskimääräistä paremman sadon, mutta valkuainen liian matala leipäviljaksi. Papu, joka kasvoi rehevästi antoikin yllättäen alle 2/3 normaalista sadosta
- Kylvöt päästiin tekemään hyvissä olosuhteissa ja hyvin muokattuun maahan, joskin keskimääräistä myöhemmin. Valtaosa pelloista olivat kynnetty syksyllä ja siksi runsas vesimäärä keväällä ja alkukesästä ei aiheuttanut ongelmia kylvöille vaan pellot orastuivat hyvin ja alkukasvukauden koleus vielä edisti pensomista. Kesällä tuli riittävästi vettä, mutta ei liikaa ja näin satomäärät olivat hyvin poikkeuksellisesti lähes kaikkien kasvien osalta hyvät. Syysviljojen osalta jopa erittäin hyvät.

Kolikon kääntöpuoli oli se, että syksyn sateet aiheuttivat laatutappioita. Rehevät kaurat menivät pääosin lakoon, jonka takia ei hehtolitrapaino riittänyt suurimokauraksi ja syys- sekä keväthehniä sakoluvut jäivät alle leipävehnärajan.

- Pitkälle venynyt kevät-->toukokuotyöt turhan märkään maahan ja orasvaiheen runsaat sateet kellerryttivät oraita, varsinkin ohraa.
- Todella haasteellinen kasvualustan rakenne suurista kevätsateista johtuen.
- Ensimmäinen vuosi, jolloin viljelimme vehnää, joten vaikea sanoa sadon tasosta.
- Sateet ja kylmyys vaikeuttivat koko lohkon kasvua, joten tuosta kerääjäkasvista en saanut kattavaa tietoa se hyödyistä.
- Ohrakasvustot kärsivät alkukesän märkydestä.
- Määrällisesti sato hyvä mutta laadullisesti heikompi.
- Juhannuksen molemmiin puolin osuneet ukkoskuurot ohrakasvusto kellastuivat ->satotappiot
- olin ehtinyt ruiskuttaa jo ja kerääjäkasvi jouduttiin sijoittamaan eri lohkolle kuin alunperin suunnittelin ja syysvehnälle oli käytetty maavaikutteista ks. ainetta . vaihto tehtiin vaikean kylvökauden takia. oletin että maavaikutus olisi haihtunut jo syysvehnän tähkimiseen menneessä mutta todennäköisesti näin ei ollut.
- Myöhäinen, märkä ja kylmä kasvukausi pienensi satoa ja teki laatutappioita. Kylvö sinänsä onnistui hyvin, kun maltoit odottaa peltojen kuivumista.
- Syysviljat onnistui hyvin, aikainen rehuohra oli pettymys se kärsi alkukesän sateista vaikka lohkot olleet suorakylvössä 10 v.
- Öljykasvien sato yllätti se oli hyvä tänä vuonna , muut viljat liikkuu 4-5 tn luokassa.
- liian märkä kylvöalusta haittasi eniten tattarilla. Ei voimut enää lykätä kylvöjä.
- Liian märkää, kasvustot harvoja
- Kevään märkyys haittasi kylvöjä
- Huonoimpia satoja ikinä, mutta en usko, että se johtui pelkästään kerääjäkasvista :)
- Kasvukauden vaikeat olosuhteet
- sää olosuhteet olivat aika haastavat
- sateinen kevät vaikutti varsinkin ohran satoon
- Liian kostea kevät -> ohra kasvit kellastuivat savimailla

Aihealue 4/5 Kustannukset, tuki ja saadut hyödyt. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasveihin liittyviä kustannuksia, kerääjäkasvitukea ja muita hyötyjä.

Vastaajien määrä: 8

- plussana myös se että villieläimet tulevat syömään pellolle talvella (jos/kun kerääjäkasvusto on jätetty talven yli)
- Hyvä alkua! Lisää eri osallisia palvelevaa tietämystä tarvitaan ja sitäkin karttuu. Olisi merkityksellistä, että kerääjäkasvit eivät talvehtisi, jos sitä ei toivota, eivätkä tuottaisi siemenpankkia. Toisaalta kotimaista siementuotantoa niiden tiimoilta soisi syntyvän (/lisääntyvän talvehtivien osalta).
- kerääjäkasvustot oli pakko ruiskuttaa olosuhteiden takia, rikkaruohot rehottivat ja uhkasivat kukinnalla pilata lohkot ensi vuotta varten.
- Yhden vuoden perusteella on turha antaa minkäänlaisia mielipiteitä edes edellä mainittuihin kysymyksiin.
- Kyllä kerääjäkasvit auttavat kaikessa yllä mainitussa, mutta toki vain jos kasvuston kylvö onnistuu ja kasvustolla on riittävästi "tilaa" kasvaa.
- Kerääjäkasveista varmaan hyötyä ympäristölle, jos saa kasvuston onnistumaan. Hyvässä kasvustossa taas huolettava eniten pääkasvin puinnin onnistuminen.
- Yhden vuoden kokemuksella en osaa sanoa
- Kerääjäkasvin käyttö oli kokeilu ja koska maa on vielä kasvipeitteisenä talven yli, niin ei ole tiedossa miten vaikuttaa maan rakenteeseen. Mutta toiveissa on, että parantaa.

Aihealue 5/5 Tulevaisuus ja muut mietteet kerääjäkasvia koskien. Tässä osiossa käsitellään kerääjäkasveihin liittyviä tulevaisuudenmietteitä.

Vastaajien määrä: 13

- Palaute kyselyyn: Joku ulkopuolinen olisi voinut lukea kysymykset läpi ajatuksen kanssa. En täysin ymmärtänyt kaikkia kysymyksiä tai vastausvaihtoehtojen eroja.
- Kerääjäkasvien siemenet ilmeisesti pääosin tuontitavaraa ja näin ollen hyödyttävät Keski-Euroopan maataloutta.
- Neuvonnan ja muiden tahojen julkaisut aiheesta kiinnostavat kyllä.
- Jos kasvukausi olisi ollut lähempänä keskiarvoa, niin valkoapilakasvusto olisi varmaan ollut lokakuussa erinomainen, mutta kun valtakasvi puitiin vasta syyskuun viimeisinä päivinä, niin se ei ehtinyt levittäytyä kunnolla.
- aion aikaistaa kylvöä jyräyksen yhteyteen. Kuivana vuonna en usko, että 2015 vuoden tyylinen pintakylvö toimisi.
- Hallinto voisi leikata ymp.tuesta monella tavalla järkevästi (allekirjoittaneella monta hyvää ehdotusta) kuin huiskimalla leikkauksia kerääjäkasvialoihin.
- Luomuviljelijänä kiinnostaa kerääjäkasvien lannoitusvaikutus seuraavaan satokasviin, kuin myös kustannusvaikutus ja siemenen saatavuus.
- Tulevana keväänä täytyy miettiä tarkkaan minkälaiselle pellolle ja minkä pääkasvin kanssa kerääjäkasveja kylvetään.
- 2015 oli ensimmäinen vuosi kun laitoin italianraiheinää. Se onnistui hyvin, ensin näytti että sitä ei kasva pellossa ollenkaan mutta loppukesästä se kasvoi oikein hyvin, mutta ei haitannut puinteja ollenkaan. Tuleva kesä näyttää että onko kasvi sitonut tyypeä maaperään
- kasvinsuojeluaineiden valinnassa. keskipakolevittimen käyttö (jotka levittävät 24 m) ja sille sopivia säätöjä ja ohjeita. Itse kokeilin sekoittaa lannoitteisiin rapsin ja valkoapilan ja toivoin niiden levittyvän. värillisen rapsin totesin kyllä lentävän riittävän pitkälle. härkäpapu levisi koko 24 m:n leveydelle
- Kylvöajankohta italianraiheinälle, ettei siitä tule pääkasvi.
- Pellonpiennar tilaisuudet kerääjäkasveista ja etenkin torjunta-aineiden käyttö kerääjäkasvilohkolla kiinnostaisivat.
- Jos tuki alenee, en sitä hae. Saatan käyttää aluskasvina, mutta epäilen että menee nurmeksi muuten

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 25/2016				
Vastuualue Ympäristö ja luonnonvarat				
Tekijät Laura Alestalo		Julkaisuaika Huhtikuu 2016		
		Kustantaja Julkaisija Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
Julkaisun nimi Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla vuonna 2015				
Tiivistelmä Kerääjäkasvi käyttää yksivuotisen varsinaisen viljelykasvin jälkeen maahan jääviä tai vapautuvia ravinteita ja suojaaa maata eroosiolta sadonkorjuun jälkeen. Tätä uuden ympäristösitoumuksen toimenpidettä toteutti vuonna 2015 lähes neljäsosa Uudenmaan viljelijöistä. Kerääjäkasveja viljeltiin 14 %:lla koko alueen peltoalasta. Periaatteessa melkein koko viljapinta-alalla voisi viljellä kerääjäkasveja. Tämä tarkoittaisi 60 % Uudenmaan peltoalasta. Kerääjäkasvien viljelijöille lähetettiin tammi-helmikuussa 2016 webropol-kysely. Kyselyyn vastasi 152 viljelijää. Vastausprosentti oli 32 % kyselyn saaneista ja se kattoi 20 % Uudenmaan kaikista kerääjäkasvin viljelijöistä. 80 % vastaajista viljeli kerääjäkasveja ensimmäistä vuotta. Keskimäärin viljelijöillä oli 25 hehtaaria kerääjäkasviviljelyssä, vaihtelu tilojen välillä oli kuitenkin suurta. Kerääjäkasvien viljely on suosittua erityisesti suurilla tiloilla ja keskimääräistä nuorempien viljelijöiden keskuudessa. Korvaus (100 €/ha) on suurin syy kerääjäkasvien viljelyyn, mutta myös myönteiset ympäristövaikutukset ovat tärkeitä. Italianraiheinä ja valkoapila ovat suosituimmat kerääjäkasvit. Siemeniä käytetään niukanlaisesti suosituksiin verrattuna. Lähes puolet vastaajista on tehnyt investointeja kerääjäkasvin kylvön mahdollistamiseksi. Sadonkorjuu ja kasvinsuojelu sujuu useimmilta ilman suurempia ongelmia. Viljelijöistä enemmistö aikoo jatkaa kerääjäkasvien viljelyä, mikäli ehdot tai ainakin tukisumma säilyvät ennallaan. Neuvontaa ja lisätietoa kerääjäkasvin viljelyyn ilmoitti haluavansa kaksi viidestä vastaajasta. Vesienhoidon näkökulmasta olisi hyvä säilyttää kerääjäkasvusto talven yli ja sijoittaa lohkot vesistöjen läheisyyteen. Kyselyn tulosten ja toiveiden pohjalta pyritään tarjoamaan viljelijöille tietoa ja neuvontaa kerääjäkasvien viljelyyn jatkossa.				
Asiasanat (YSA:n mukaan) kerääjäkasvit, viljelykasvit, ravinnekierto, vesiensuojelu				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF) 978-952-314-421-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu)	ISSN (verkojulkaisu) 2242-2854
www www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-421-7	Kieli suomi	Sivumäärä 34
Julkaisun myyntijakaja				
Kustannuspaikka ja aika Helsinki			Painotalo	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 25/2016				
Ansvarsområde Miljö och naturresurser				
Författare Laura Alestalo		Publiceringsdatum April 2016		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland		
		Projektets finansör uppdragsgivare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland		
Publikationens titel Kerääjäkasvien viljely Uudellamaalla vuonna 2015 (Odling av fånggrödor i Nyland år 2015)				
<p>Sammandrag</p> <p>Fånggrödor använder näringsämnen som finns eller lösgörs i jorden efter en ettåriga gröda, de skyddar också mot erosion efter att odlingsväxten har skördats. Denna skiftesspecifika åtgärd i det nya miljöersättningsystemet valdes år 2015 av nästan en fjärdedel av jordbrukarna. Fånggrödor odlades på 14 % av områdets åkerareal. I princip kunde man odla fånggrödor på nästan hela sädesarealen. Det betyder 60 % av Nylands åkerareal.</p> <p>En webropol-förfrågan skickades till odlare av fånggrödor i januari-februari. Förfrågan besvarades av 152 odlare. Svarsprocenten blev 32 %, vilket betyder att den täckte 20 % av odlarna av fånggrödor i Nyland.</p> <p>Av besvararna odlade 80 % fånggrödor för första året. I medeltal odlade man 25 ha fånggrödor, variationen gårdarna emellan var dock stor. Odling av fånggrödor är populärt bland stora gårdar och bland yngre jordbrukare. Ersättningen (100 €/ha) är den största enskilda orsaken till att man odlar fånggrödor, de positiva miljöeffekterna är också viktiga. Italienskt rajgräs och vitklöver är de populäraste fånggrödorna. Jämfört med rekommendationerna användes utsäde ganska sparsamt. Nästan hälften av besvararna har gjort investeringar för att kunna så fånggrödor. Skörd och växtskyddsbekämpning fortskred utan större problem för de flesta.</p> <p>Majoriteten av odlarna tänker fortsätta med fånggrödor såvitt ersättningsvillkoren eller åtminstone stödsumman bibehålls. Två av fem besvarare ville få rådgivning och tilläggsinformation angående fånggrödor. Med tanke på vattenvården skulle det vara bäst att hålla kvar fånggrödan över vintern och dessutom placera skiftena längs vattendrag.</p> <p>På basen av svar och önsknings strävar man till att i framtiden erbjuda odlare information och rådgivning angående fånggrödor.</p>				
Nyckelord (enligt Allärs) fånggröda, kulturväxter, vattenskydd, näringskretslopp				
ISBN (tryckt)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (tryckt)	ISSN (webbpublikation)
	978-952-314-421-7	2242-2846		2242-2854
WWW www.doria.fi/ely-keskus		URN URN:ISBN:978-952-314-421-7		Språk Teksti
				Sidantal 34
Beställningar				
Förläggningsort och datum Helsingfors			Tryckeri	

Julkaisu esittelee uusmaalaisille viljelijöille kerääjäkasveista tehdyn kyselyn tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Kerääjäkasvit käyttävät yksivuotisen varsinaisen viljelykasvin jälkeen maahan jääviä tai vapautuvia ravinteita ja suojaa maata eroosiolta sadonkorjuun jälkeen. Viljelyn tavoitteena on ylläpitää maan kasvukuntoa, vähentää ravinnehuuhtoumia ja eroosiota ja lisätä luonnon monimuotoisuutta.

Tulosten perusteella kerääjäkasvien viljely on erityisesti suosittua suurilla tiloilla ja keskimääräistä nuorempien viljelijöiden keskuudessa. Viljelystä saatava taloudellinen tuki on suurin syy kerääjäkasvien viljelyyn, mutta myös myönteiset ympäristövaikutukset ovat tärkeitä.

RAPORTTEJA 25 | 2016
KERÄÄJÄKASVIEN VILJELY UUELLAMAALLA
VUONNA 2015

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-314-421-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-314-421-7

www.doria.fi/ely-keskus | www.ely-keskus.fi